

ЎЗБЕКИСТОН — ОЗАРБАЙЖОН: АБАДИЙ ДЎСТЛАРНИНГ СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИГИ ВА ИТТИФОҚЧИЛИГИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг таклифига биноан Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Алиев 23 август куни давлат ташрифи билан мамлакатимизга келди.

Озарбайжон Президентини “Тошкент — Ҳумо” халқаро аэропортида давлатимиз раҳбари кутиб олди. Олий мартабали меҳмон шарафига икки мамлакатнинг давлат байроқлари кўтарилди. Фахрий қорувул саф торгди.

Географик жиҳатдан икки минтақа — Марказий Осиё юрагидagi Ўзбекистон ҳамда Жанубий Кавказда жойлашган Озарбайжонни Устюрт кенгликлари билан Каспий денгизи ажратиб туради. Бироқ бу жиҳат ўзбек ва озар халқларини тарихан бир-биридан айро, узоқда сезишга сабаб бўла олмаган. Айниқса, кейинги йилларда бу денгиз давлатларимиз ўртасида симсиз тўсиқ эмас, балки ўзаро манфаатли лойиҳаларни рўёбга чиқариш имкониятига айланмоқда.

Давлатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги бундай яқинликнинг икки асосий сабаби бор.

Биринчидан, халқларимизнинг тили, дини бир, тарихи, маданияти, урф-одатлари ўхшаш, мақсадлари муштарак. Асрлар давомида шаклланган қардошлик ришталари, маънавий яқинлик, самимий дўстлик ва ўзаро ҳурмат икки халқни бир-бирига янада яқинлаштириб келмоқда.

Иккинчидан, янги Ўзбекистоннинг янгилашган ташқи сиёсати, жумладан, хорижий давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини кенгайтириш, айниқса, қўшни ва қардош давлатлар билан стратегик иттифоқчилик муносабатларини мустаҳкамлаш борасидаги саъй-

ҳаракатлари эвазига Озарбайжон билан муносабатлар том маънода мислсиз ривожланиб, энг юксак поғона — иттифоқчилик даражасига кўтарилди. Сўнгги беш йилда 15 мартаба олий даражадаги ўзаро ташрифлар амалга оширилгани ёки ушбу самарали мулоқотлар натижасида ўзаро савдо ҳажми барқарор ўсаяётгани, жумладан, 2025 йилда бу борадаги кўрсаткич 2024 йилдагига нисбатан 3 баробардан зиёд кўпайгани ҳам фикримизнинг амалий тасдиғидир.

Озарбайжон Президентининг Ўзбекистонга бу галги давлат ташрифи мамлакатларимиз ўртасида барқарор ривожланиб бораётган ҳамкорлик алоқаларини янги сифат босқичига олиб чиқишга замин яратиш нуқтан назаридан ҳам муҳим аҳамиятга эга тарихий воқеадир.

Олий мартабали меҳмон рафикаси ҳамроҳлигида мамлакатимизга ташрифини “Янги Ўзбекистон” боғидаги Мустақиллик монументи пойига гулчамбар қўйишдан бошлади. Шундан сўнг меҳмонлар пойтахтимизда Президентимиз ташаббуси билан 2022 йилда Озарбайжон халқининг умуммиллий етакчиси шарафига барпо этилган Ҳайдар Алиев ёдгорлиги мажмуасида бўлиб, ёдгорлик пойига гулчамбар қўйди.

Қўқсарой қароргоҳида Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Алиевни тантанали кутиб олиш маросими бўлди. Озарбайжон Президенти шарафига фахрий қорувул саф торгди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев олий мартабали меҳмонни самимий кутиб олиб, шоҳсупага таклиф қилди. Давлатларимиз мадҳиялари янгради.

Шундан сўнг Президентлар тор доирада учрашув ҳамда Олий давлатлараро кенгашининг учинчи йиғилишини ўтказдилар.

Музокараларда Ўзбекистон — Озарбайжон стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини янада ривожланишнинг амалий тасдиғидир.

Давлатимиз раҳбари Озарбайжон Президентининг бу галги давлат ташрифи тарихий воқеа эканини алоҳида қайд этиб, “Саммит якунида Абадий дўстлик тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши бунинг тасдиғи бўлади. Энг муҳими, стратегик шериклик ва иттифоқчилигимизнинг ҳар бир банди аниқ натижалар ва амалий ҳаракатларда ўз ифодасини топади”, деди.

Қайд этилганидек, сўнгги йилларда икки давлат ўртасидаги алоқалар жадал ривожланмоқда. Парламентлар, ҳукуматлар ва тармоқлар ўртасида мунтазам мулоқот йўлга қўйилган. Ташрифга тайёргарлик доирасида Ҳукуматлараро комиссия, Ишбилармонлар кенгаши йиғилишлари ва Ҳудудлар форуми муваффақиятли ўтказилди. Бу эса давлатлараро келишувларни ҳудудлар ва ишбилармон доиралар даражасидаги аниқ лойиҳалар билан уйғунлаштиришга хизмат қилмоқда.

Иқтисодий ҳамкорлик кўрсаткичлари ҳам муносабатларнинг янги босқичини яққол намоён этмоқда. Сўнгги беш йилда ўзаро товар айирбошлаш ҳажми 3 баробар ортди. Энергетика, кимё, кончилик, тўқимачилик, қишлоқ хўжалиги, шаҳарсозлик ва бошқа йўналишларда кооперация лойиҳалари амалга оширилмоқда.

Томонлар товар айирбошлаш ҳажмини 1 миллиард долларга етказиш имконияти мавжудлигини қайд этиб, аниқ чора-тадбирларни қамраб олган дастур қабул қилинаётганини таъкидлади.

Икки мамлакат ўртасидаги ўзаро боғлиқликни кучайтириш ва Ўрта йўлакни биргаликда ривожлантириш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Ҳамкорликнинг гуманитар йўналишларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Давлат раҳбарлари маданият, таълим, ёшлар сиёсати ва спорт соҳаларидаги фаол алмашинувларни давом эттиришга келишиб олди. “Низомий Ганжавий ва Алишер Навоий ўртасидаги адабий кўприк” мавзусида қўшма кинофильм яратиш таклифи илгари сурилди.

Таълим соҳасидаги мулоқотни янада кенгайтириш мақсадида жорий йил кузид Озарбайжонда етакчи олий таълим муассасалари ректорларининг иккинчи форуми бўлиб ўтиши белгиланди. Ёшлар ва спорт соҳасида эса 2027 йилда мамлакатларимизда футбол бўйича ёшлар ўртасидаги жаҳон чемпионати ўтказилиши муносабати билан қўшма спорт, маданият ва

ёшларга оид тадбирларни назарда тутувчи кенг қўламли “Икки мамлакат — бир чемпионат” дастури ишлаб чиқилади.

Етакчилар халқаро ва минтақавий кун тартибидagi долзарб масалалар юзасидан ҳам фикр алмашдилар. Йиғилишда Ҳукуматлараро комиссия ҳамраисларининг ахбороти тингланиб, эришилган келишувларни ўз вақтида ва сифатли амалга оширишга қаратилган “Йўл харитаси”ни қабул қилишга қарор қилинди.

Олий давлатлараро кенгашининг учинчи йиғилишидан кейин Президентлар қўшма лойиҳаларга старт бериш маросимида иштирок этди.

Маросим доирасида иқтисодиётнинг турли тармоқларини қамраб олган қатор қўшма ташаббусларни амалга оширишга старт берилди. Банк соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантириш, замонавий қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, таълим муассасаларини ташкил этиш, автомобилларга ёнилги қуйиш инфратузилмасини барпо этиш, йирик туризм ва турар жой мажмуаларини қуриш, минерал хомашёни қайта ишлаш ҳамда боғдорчиликни ривожлантиришни назарда тутувчи лойиҳалар шулар жумласидан.

Тадбирнинг эътиборли жиҳатларидан бири — иштирокчиларнинг ҳудудлардаги лойиҳа майдонларидан онлайн алоқага чиқиб, қилинаётган ишлар ҳақида ахборот бергани бўлди.

Бу эса икки давлат ўртасидаги стратегик шериклик ва иттифоқчилик

муносабатларининг аниқ иқтисодий мазмун билан тўлдирилаётганини кўрсатади. Банк соҳасидан саноатгача, таълимдан туризмгача, қурилишдан қишлоқ хўжалигигача бўлган йўналишларда илгари сурилаётган ташаббуслар Ўзбекистон ва Озарбайжон ўртасидаги савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорликни янада кенгайтириш, ишбилармон доиралар ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш ва янги иш ўринлари очишга қаратилган.

Ўзбекистон ва Озарбайжон Президентларини икки мамлакатнинг олий давлат мукофотлари билан тақдирлаш маросими ташриф кун тартибидан ўрин олган муҳим воқеалардан бири бўлди. Зеро, ушбу маросим икки халқ ўртасидаги тарихий дўстлик, ўзаро ҳурмат ва стратегик шериклик муносабатларининг юксак даражасини яна бир бор намоён этди.

Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Алиевга Ўзбекистон Республикасининг олий давлат мукофоти — “Олий Даражали Дўстлик” ордени топширилди. Мукофотни топшириш чоғида давлатимиз раҳбари ушбу қарор Озарбайжон Президентининг қардош мамлакатлар ўртасидаги дўстлик, стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини мустаҳкамлашдаги хизматларига нисбатан Ўзбекистон халқининг самимий ҳурмати ва эътирофининг ифодаси эканини таъкидлади.

➤ Давоми 2-бетда

МУНТАЗАМ ТАДРИЖИЙ ТАКОМИЛ, РИВОЖУ РАВНАҚ ЙЎЛИ

Улуғ бобомиз, сўз салтанатининг султони Алишер Навоийнинг бундай байти бор: “Инсонни сўз айлади жудо ҳайвондин, Билки, гуҳари шарифроқ йўқ ондин”. Бу байт яратикни ҳайвонот оламидан тамоман айириб, инсонлик мақомига олиб чиққан шарофатли гавҳар тил экани ҳақидаги ҳақиқатнинг рост ва расо ифодасидир. Ер юзидagi 7000 га яқин тилнинг ҳар бири миллатнинг тамалини тайин этадиган, тафаккур ва тахайюл тарзини тамомила ўзига хос йўсиндан бегона қилмайдиган, табиий ва инжа туйғуларини саломат сақлайдиган, югурик асрлардан асрларга тўзғитмай олиб ўтадиган бетакрор қудратдир.

Ўтган аср бошида миллат фарзандларининг маънавий-маърифий камолоти йўлида заҳмат чекмоқни умрининг мазмуни деб билган атоқли маърифатпарвар Абдулла Авлонийнинг Шарқдаги минг йиллик миллий анъаналарни давом эттириб ёзган “Туркий гулистон ёхуд ахлоқ” асаридаги “Ҳар бир миллатнинг дунёда борлигини кўрсатадиган ойинаи ҳаёти тил ва адабиётидур. Миллий тилни йўқотмак —

миллатнинг руҳини йўқотмакдур” деган ҳикматли сўзлари мазкур фикрларни дангал ва ҳар жиҳатдан тасдиқлайди. Зотан, тил миллатнинг мавжудлиги ва барҳаётлиги, ички ва ташқи дунёси асрорларининг, ботиний ва зоҳирий олами синоатларининг, умуман, кечаси, бутуни ва келажакнинг мўътабар шаҳодати, хира тортмас “ойинаи ҳаёти”дир.

➤ Давоми 2-бетда

ТИЗИМЛИ ИСЛОҲОТЛАР — УЧИНЧИ РЕНЕССАНС ПОЙДЕВОРИ

XXI аср — глобаллашув ва юқори технологиялар асри. Бугун давлатларнинг қудрати ва рақобатбардошлиги табиий бойликлари ёки ҳарбий салоҳияти билан эмас, балки, биринчи навбатда, инсон капитали, таълимнинг ривожланганлик даражаси билан баҳоланмоқда. Хомашёга асосланган иқтисодиётдан билимлар иқтисодиётига ўтиш жаҳон трендида айланди.

Президентимиз раҳбарлигида мамлакатимизда бошланган туб бурилишлар ва ислохотлар жараёнида жорий йил кузид Озарбайжонда етакчи олий таълим муассасалари ректорларининг иккинчи форуми бўлиб ўтиши белгиланди. Ёшлар ва спорт соҳасида эса 2027 йилда мамлакатларимизда футбол бўйича ёшлар ўртасидаги жаҳон чемпионати ўтказилиши муносабати билан қўшма спорт, маданият ва

Мустақилликнинг дастлабки чорак асрида Ўзбекистондаги таълим жараёни мураккаб, кўп ҳолларда консерватив ва меҳнат бозори талабларидан узилиб қолган тизимга айланиб қолган эди. Мактабларда ёлғиз асосланган тизим устувор бўлиб, у ўқувчиларда таъқидий фикрлаш, мустақил қарор қабул қилиш ва ижодий ёндашиш кўникмаларини ривожлантирмасди. Олий таълимга қамров даражаси эса атиги 9-10 фоиз атрофида бўлиб, бу ёшларнинг салоҳиятини юзага чиқаришга тўсқинлик қиларди.

➤ Давоми 3-бетда

ЎЗБЕКИСТОН — ОЗАРБАЙЖОН: АБАДИЙ ДЎСТЛАРНИНГ СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИГИ ВА ИТТИФОҚЧИЛИГИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Бошланиши 1-бетда

— Сиз улуг отангиз — атоқли давлат арбоби Ҳайдар Алиевнинг ишини муносиб давом эттирмоқдасиз. Сизнинг раҳбарлигингиздаги оқилона ислохотлар туфайли Озарбайжон тараққиёт борасида ва халқро майдонда улкан ютуқларга эришмоқда, — деди давлатимиз раҳбари.

Шу билан бирга, Илҳом Алиевнинг Ўзбекистон — Озарбайжон кўп қиррали муносабатларини кенгайтиришга қўшаётган ҳиссаи алоҳида қайд этилди. Давлатларимиз ўртасида иттифоқчилик муносабатларининг қарор топишида унинг ўрни беқиёс экани таъкидланди.

Озарбайжон Президенти юксак эътироф учун мамлакатимиз етакчиси ва халқига миннатдорлик билдириб, дўстлик ва ўзаро ҳурмат руҳидаги ҳар томонлама ҳамкорлик янада мустаҳкамланишига ишонч билдирди.

Сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Озарбайжоннинг олий давлат мукофоти — “Ҳайдар Алиев” ордени билан тақдирланди. Мукофотни Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Алиев топширди. Ўзбекистон етакчиси Озарбайжон Президенти ва қардош Озарбайжон халқига чуқур миннатдорлик билдирар экан, ушбу мукофотни абадий дўстлик, стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини мустаҳкамлаш йўлидаги қўшма сай-ҳаракатларга берилган юксак баҳо сифатида қабул қилишини таъкидлади.

Янги Тошкентдаги 4 гектарли “Озарбайжон” боғида Озарбайжоннинг бой маданияти, кўп асрлик тарихи ва миллий анъаналарини акс эттирадиган замонавий жамоат макони ташкил этилса, “Ўзбекистон” боғида юртимизнинг бой маданияти ва анъаналари, миллий меъморчилик мактаби ўзига хос тарзда намоён этилади.

— Мазкур орден мен учун алоҳида аҳамиятга эга. Унга бутун умрини Ватанига хизмат қилишга бағишлаган улуг давлат арбоби Ҳайдар Алиевич Алиевнинг номи берилган. Айнан шу инсон Озарбайжоннинг келгуси тараққиёти учун мустаҳкам пойдевор яратди, — деди Президентимиз.

Маросимда Ҳайдар Алиев Ўзбекистон тарихи ва маданиятини юксак қадрлагани, икки халқ яқинлашувига салмоқли ҳисса қўшгани ҳам алоҳида эътироф этилди. Шу маънода, икки давлат раҳбарининг олий давлат мукофотлари билан тақдирланиши бугунги сиёсий ҳамкорлик билан бирга авлодлардан авлодларга ўтиб келаётган тарихий ва маданий яқинликнинг ҳам рамзий ифодаси бўлди.

Ўзбекистон ва Озарбайжон келгусида ҳам барча соҳада ҳамкорлиқни изчил давом эттириб, қардошлик муносабатларини янги амалий мазмун билан бойитишига юқори ишонч билдирилди.

Олий даражадаги музокаралар якунида икки томонлама ҳужжатларни имзолаш маросими бўлиб ўтди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ва Озарбайжон Республикаси Президенти Илҳом Алиев Абадий дўстлик тўғрисидаги шартнома ҳамда Олий давлатлараро кенгаши учинчи йилгилишининг қарорини имзолади.

Давлат раҳбарлари ҳузурда, шунингдек, инвестиция, савдо, адлия, маданият, туризм, пенсия каби қатор йўналишларда ҳамкорлиқни ривожлантириш, шаҳарларимиз ўртасида биродарлик муносабатларини ўрнатишга доир ўнга яқин ҳужжат имзоланди.

Шундан сўнг оммавий ахборот воситалари вакиллари билан ўтказилган учрашувда етакчилар бўлиб ўтган музокаралар якунлари юзасидан фикр билдирди.

Давлатимиз раҳбари Озарбайжон Президентининг Ўзбекистонга давлат

ташрифини ҳеч муболагасиз тарихий аҳамиятга эга дея баҳолади. Абадий дўстлик тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши самарали ўтган саммитнинг энг муҳим натижаси сифатида қайд этилди. Ўзбекистон етакчиси таъкидлаганидек, мазкур ҳужжат ҳамкорлиқни чуқурлаштириш, бу борада мавжуд имкониятларни кенгайтириш ҳамда муштарак келажакни барпо этишга биргаликдаги интилишнинг ифодасидир.

Президентимиз Озарбайжон иқтисодиёти барқарор ривожланиб бораётгани, шунга мос равишда халқро майдондаги нуфузи ҳам тобора ортиб бораётганига эътибор қаратди. Илҳом Алиевни Озарбайжоннинг ҳудудий яхлитлиги тиклангани ва азаллий ерлари қайтарилгани билан яна бир бор муборакбод этди. Қорабоғни қайта тиклаш масаласига алоҳида эътибор қаратилади.

— Озарбайжон — ишончли иттифоқчимиз, стратегик шеригимиз ва бизга қардош давлат. Муносабатларимиз замирида ягона цивилизация код — муштарак тарихий илдишлар, кўп асрлик дўстлик, ўхшаш маданият ва анъаналар мужассам, — деди Ўзбекистон етакчиси.

Саммитга жиддий тайёргарлик қўрилгани таъкидланди. Қайд этилганидек, Ҳукуматлараро комиссия ва Ишбилармонлар кенгаши йилгилишлари, Худудлар форуми самарали ўтказилди.

Музокаралар давомида Президентлар кўп қиррали муносабатларнинг барча жабҳасини атрофича муҳокама қилди. Келишувларни амалга оширишга доир тегишли ҳужжатлар қабул қилинди.

Давлатимиз раҳбари сўзининг якунида озарбайжонлик ҳамқасбига тақлиф ва ташаббусларни қўллаб-қувватлагани учун миннатдорлик билдирди. Ушбу тарихий ташриф якунлари ҳамкорлиқни аниқ амалий мазмун билан бойитиб, қўшма лойиҳалар ва икки қардош мамлакатнинг

барқарор тараққиёти учун янги уфқлар очишига ишонч билдирди.

Кўксаройда ўтган самарали музокаралар, расмий тадбирлардан кейин Ўзбекистон ва Озарбайжон етакчилари Янги Тошкент шаҳрини барпо этиш дирекциясига ташриф буюрди.

Олий мартабали меҳмонга Янги Тошкент бош режаси, қурилиш ишларининг бориши, шаҳарнинг транспорт ва муҳандислик инфратузилмаси ҳамда истиқболдаги ривожланиш режалари ҳақида тақдирот қилинди.

Янги Тошкент — янги Ўзбекистоннинг энг йирик бунёдкорлик лойиҳаларидан бири. Бинобарин, 20 минг гектар майдонда барпо этиладиган янги шаҳарда 2 миллион киши яшаши мумкин. Бу нуфус лойиҳанинг тўлиқ қуввати. У эса босқичма-босқич рўёбга чиқарилади.

Жумладан, 2034 йилга қадар бу ерда 200 мингта хонадон қурилиши режалаштирилган. Айни пайтда лойиҳанинг 6000 гектарни қамраб олган биринчи босқичи доирасида замонавий турар жойлар, ижтимоий ва бизнес объектилари, таълим ва маданият масканлари бунёд этилмоқда. Хусусан, “Янги Ўзбекистон” университети, Низомий номидаги Ўзбекистон миллий педагогика университети ва бошқа олий таълим муассасаларининг кампуслари қурилоқда.

Лойиҳа замонавий урбанистика, “яшил шаҳар” ва энергия самарадорлиги каби устувор тамойиллар асосида амалга оширилмоқда. Янги кўприклар, метро линияси, пиёдалар ва велосипед йўлаклари

эса Янги Тошкентни пойтахт ҳудудлари билан узвий боғлайди. Шунингдек, шаҳарда давлат идоралари, илмий ва маданий марказлар, меҳмонхоналар, сервис ҳамда бизнес мажмуалари барпо этилади. Лойиҳага маҳаллий ва хорижлик инвесторлар кенг жалб қилинмоқда.

Давлат раҳбарлари ташриф доирасида Низомий номидаги Ўзбекистон миллий педагогика университетининг янги кампусини тантанали очиш маросимида ҳам иштирок этди. Низомий Ганжавий ҳайкали ёнида дарахт экилар.

Президентларга университет мажмуасининг қурилиш жараёни, таълим инфратузилмаси ва кампусни ривожлантириш режалари ҳақида маълумот берилди.

Қайд этилганидек, 40 гектар майдонда барпо этилаётган кампус 20 минг талабага бўлжалланган ўқув бинолари ҳамда 5000 ўринли талабалар турар жойларини қамраб олади. Лойиҳанинг биринчи босқичи доирасида 12 минг ўринли беш қаватли ўқув биноси ва замонавий лаборатория мажмуаси қурилади.

Давлат раҳбарлари кампусда яратилган ўқув ва илмий муҳит, ахборот-ресурс маркази ҳамда Низомий Ганжавий меросига бағишланган музей экспозицияси билан танишди.

Музейда буюк озарбайжон шоири ва мутафаккири Низомий Ганжавийнинг ҳаёти ва ижоди, бой маънавий мероси, шунингдек, Ўзбекистон ва Озарбайжон халқлари ўртасидаги кўп асрлик маданий ҳамда адабий алоқалар акс эттирилган.

Етакчилар таълим, илм-фан ва маданият соҳаларидаги алоқалар икки қардош халқни янада яқинлаштириш, ёш авлоднинг умумий маънавий қадриятлар руҳида тарбиялашда катта аҳамиятга эга эканини таъкидлади.

Президентлар ташрифнинг биринчи куни якуни сифатида Янги Тошкентда

“Озарбайжон” боғини барпо этиш ишларини бошлаб берди.

Аввало, ўтган йили августда Президентимизнинг Озарбайжонга давлат ташрифи доирасида ҳам худди шундай лойиҳага старт берилгани, яъни Боку шаҳрининг “Оқ шаҳар” ҳудудида “Ўзбекистон” боғига тамал тоши қўйилганини алоҳида қайд этиш лозим.

Янги Тошкентдаги 4 гектарли “Озарбайжон” боғида Озарбайжоннинг бой маданияти, кўп асрлик тарихи ва миллий анъаналарини акс эттирадиган замонавий жамоат макони ташкил этилса, “Ўзбекистон” боғида юртимизнинг бой маданияти ва анъаналари, миллий меъморчилик мактаби ўзига хос тарзда намоён этилади.

Умуман олганда, давлатларимиз номи билан аталувчи икки боғ икки қардош халқнинг маданий яқинлиги ва дўстлигини кўрсатадиган масканга айланади.

Шу тариқа ушбу боғлар халқларимизнинг кўп асрлик дўстлиги, ўзаро ҳурмати ва маънавий яқинлигининг яна бир ёрқин рамзи бўлади.

Давлат раҳбарлари бўлажак боғ ҳудудида рамзий капсулани жойлаштириб, лойиҳани амалга оширишга старт берди.

Озарбайжон Республикаси Президентини Илҳом Алиевнинг мамлакатимизда давлат ташрифи давом этмоқда.

Авазбек ХУДОЙҚУЛОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

МУНТАЗАМ ТАДРИЖИЙ ТАКОМИЛ, РИВОЖУ РАВНАҚ ЙЎЛИ

Низомиддин МАҲМУДОВ,
Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти директори, филология фанлари доктори, профессор, “Меҳнат шуҳрати” ордени соҳиби

Бошланиши 1-бетда

Халқнинг ўзига хос маданий, миллий-ментал ўзига хосликлари тилда анча бўртиб ифодаланади. Бу бадий матнлар, назм, наср, халқ қўшиқлари кабиларида янада ёрқин кўринади. Ҳатто машҳур хитой файласуфи Конфуцийнинг бундай гапи бор: “Дунёдаги ҳар қандай халқнинг айтаётган шеър-қўшиғини келтиринг. Мен уни эшитиб, бу халқни қандай идора этиш мумкинлигини айтиб бераман”. Бу ҳам эскирмайдиган ҳақиқат.

Ўзбек тили ана шундай мутлақо ўзига хос, беназир ва мўътабар қудрат сифатида янги Ўзбекистонимизда, айниқса, сўнгги тўққиз йиллик бир тарихда рост ва расо, оқил ва одил тил сиёсати туфайли мунтазам тадрийжий такомил, ривожу равнақ йўлидан бормоқда. Унинг давлат тили деган олий рутбаси ва бу юксак макомнинг янада мустаҳкамланишига муносиб, мухташам ва мунтазам, беҳад қўламли ишлар қилинмоқда. Уларнинг натижаларини барчамиз кўриб турибмиз.

Табийки, бу қамровли ишлар, самарали сай-ҳаракатларнинг асл боиси, давлатимиз раҳбарининг ўзбек тилига давлат тили мақоми

Муносабат

берилганининг 30 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқида таъкидланган, ҳеч бир даврда эскирмайдиган асл ҳақиқатларнинг табиий тақозосидир: “Дунёдаги қадимий ва бой тиллардан бири бўлган ўзбек тили халқимиз учун миллий ўзлтигимиз ва мустақил давлатчилигимиз тимсоли, бебаҳо маънавий бойлик, буюк қадриятдир... Она тилимиз миллий маънавиятимизнинг битмас-туганмас бўлуғидир. Шундай экан, унга муносиб ҳурмат ва эҳтиром кўрсатиш барчамизнинг нафақат вазифамиз, балки муқаддас инсоний бурчимиздир”. Бу улкан ҳақиқатни ҳеч ким инкор эта олмайди. Чиндан ҳам ўзбек тили халқимиз учун миллий ўзлтигимиз ва мустақил давлатчилигимизнинг мустаҳкам қўргондир.

Миллат деган ўқтам ва улугвор тушунчани шакллантирувчи энг асосий унсурлардан бири тилидир. У миллатнинг бирлиги ва бутунлигидаги шаклий унсур эмас, балки бениҳоя мухташам ва мунтазам мазмуний омил, мураккаб мантқиқий моҳиятидир. Тил ва тафаккурнинг узвий боғлиқлигидан иборат қадим ҳақиқатни эсга олсак, бу фикрни исботлаб ўтиришнинг зарурати қолмайди. Тилсиз тафаккур, тафаккурсиз эса тил йўқ.

Президентимиз ўтган йили Ўзбек тили байрами куни муносабати билан Ўзбекистон халқига йўллаган табриғида бениҳоя асосли фикрларини баён қилган. Хусусан, “Шу ўринда бир фикрни яна таъкидлашни ўринли деб биламан: келажатимиз эгаси бўлган ёш авлодимиз замонавий билимлар, инновация ва тараққиёт чўққиларини эгаллаши учун албатта чет тилларни ўрганиши лозим. Лекин улар миллий руҳ, миллий тафаккур эгаси, ватанпарвар инсонлар бўлиб вояга етишлари учун, аввало, ўзбек тили ва адабиётини болалиқдан бошлаб пухта билишлари шарт”, дейилади табрикда.

Давлатимиз раҳбарининг доимий эътибори, қамровли ва қўламли кўрсатмалари асосида кўртимизда барча фанлар ва соҳаларда жиддий ютуқлар қўлга киритилаётгани ва уларнинг натижалари амалиётга жадал жорий этилаётгани Ўзбекистон халқининг, айниқса, фан фидойиларининг кўнглини тоғдек кўтармоқда. Мамлакатимизда барча соҳа ва тармоқлар, хусусан, фан ва таълим ривожини, тилимизнинг мунтазам ва мутасил тараққиёти йўлида сидқидилдан меҳнат қилаётган мутахассисларга берилаётган доимий эътибордан мамнунмиз. Жумладан, камтарона илмий изланишларимни қадрлаб, юксак мукофот билан тақдирлагани учун давлатимиз раҳбаридан чуқур миннатдорман. Бу ғайратимга ғайрат қўшиб, янада кўп ва самарали фойали кўрсатишда илҳом бағишлайди.

Долзарб 40 кун

Мустақиллигимизнинг 35 йиллиги муносабати билан юртимиз бўйлаб “Долзарб 40 кун” умумхалқ акцияси давом этмоқда. Жорий йил 28 июлдан 6 сентябрга қадар ўтказилиши белгиланган тадбирлар доирасида худудларни обод қилиш, санитария талабларига мос тарзда тозаликни кучайтириш, атроф-муҳит мусоффолигини таъминлаш ва аҳолининг экологик маданиятини юксалтиришга қаратилган кенг қўламли ишлар изчил давом эттирилмоқда.

“Ягона Ватан, ягона халқ бўлиб, янги ҳаёт ва келажақ яратамиз!” шiori остида ўтказилаётган ушбу эгу ташаббуслар Амударё туманида ҳам қизгин паллага кирган. Туманнинг барча ҳудудида кўчалар, маҳаллалар, жамоат масканлари, таълим муассасалари ва ташкилотлар атрофини ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш каби кенг қўламли бунёдкорлик ишлари бажарилмоқда.

Тадбирлар нафақат худудларни янада қайта қилиш, балки аҳоли соғлом, озода ва қулай яшаши учун фаровон муҳит яратишга хизмат қилмоқда. Хусусан, тозалик ва тартиб-интизомни таъминлаш чоралари қўйилган. Чикиндилар ўз вақтида олиб кетилиб, дахллар, манзарали буталарга ишлов берилиб, сугориш тармоқлари тартибга келтирилган.

Мазкур тадбирларда Амударё тумани санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги бўлими жамоаси ҳам фаол иштирок этмоқда. Бўлим ходимлари ўзига бириктирилган худудларда ҳашар қилиб, бино атрофи ва ёндош худудларни тартибга келтирмоқда.

БИРДАМ ЭЛ БЎЛИБ, ДАХЛДОРЛИК БИЛАН ЯНАДА САОДАТИ

келтирмоқда. Ариқ ва зовурлар лойқа ҳамда чиқиндилардан тозаланиб, бегона ўтлар ўриб ташланапти. Худудлар ободонлаштирилиб, озода ва кўркем масканга айлантирилмоқда.

Шунингдек, туман спорт бўлими ҳамда Қипчоқ давлат ўрмон хўжалиги ходимлари ҳам умумхалқ ободонлаштириш тадбирларида фаол қатнашмоқда. Улар худудларни тозалаш, яшил майдонларни парваришлаш, дарахт кўчатларини экиш ва кўкаламзор худудларни асраб-авайлашга муносиб ҳисса қўшмоқда. Турли соҳа вакиллари ҳам халқиятдаги сай-ҳаракатлари туманда бунёдкорлик муҳитини янада мустаҳкамлаб, аҳолининг экологик масъулиятини оширишга хизмат қилмоқда.

Бундай ҳашарлар она табиятга меҳр-муҳаббат, дахлдорлик ва юрт раванкига муносиб ҳисса қўшиш туйғуларини янада кучайтиради. Зеро, озода ва обод маҳалла, покиза кўча ҳамда яшил худудлар — соғлом турмуш тарзи, қулай ҳаёт ва фаровон келажақнинг муҳим омил. Ана шундай эгу

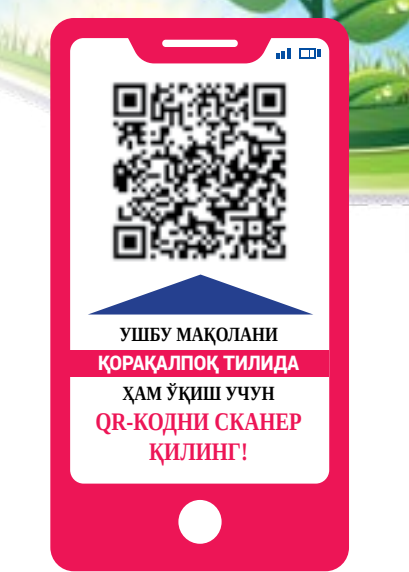
ташаббусларнинг амалий ифодаси сифатида Амударё туманида ҳам аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламлари, хусусан, ёлғиз кексалар ва ногиронлиги бўлган шахслар ҳолидан хабар олиш, яшаш шароитини яхшилашга қаратилган тизимли ишлар йўлга қўйилди.

Жумладан, Амударё тумани “Инсон” ижтимоий хизматлар маркази масъул ходимлари томонидан “Ёлғиз кекса” реестрига киритилган, доимий эътибор ва ғамхўрликка муҳтож фуқаролар хонадонларида ҳашар йўли билан тозалик ва ободонлаштириш тадбирлари ташкил этилди. Хусусан, туманнинг Чойқўл овулидаги ёлғиз яшайдиган, ногиронлиги бўлган шахслар Раҳима Жуманиязова ҳамда Тўхта Сабурова, шунингдек, Уйшин маҳалласининг худди шундай фуқароси Шавкат Раҳимбоевнинг хонадонлари тозаланди.

Жараён давомида хонадонлар ва атрофида жойлашган дарахтлар танаси оқланиб, теваарак-атрофга шакл берилди. Бундан ташқари, чуқур тозалаш ишлари бажарилиб, ҳовли ва уй атрофи турли маиший чиқиндилар, бегона ўтлардан тозаланди. Муҳими, хонадон эгаларининг кўнгли равшан бўлди. Ахир бундай тадбирлар фақат жисмоний меҳнат ёки тозалаш ишларидангина иборат эмас. Масъуллар ушбу фуқароларнинг ҳолидан хабар олди. Уларнинг яшаш шароити, соғлиги ва руҳий ҳолати ўрганилди. Улар билан дидадан суҳбат ўтказилиб, тиббий, психологик ва бошқа турдаги маиший-ижтимоий хизматларга эҳтиёжи таҳлил қилинди. Шу асосда тегишли маслаҳат йўл-йўриқлар берилди.

Бундай ҳайрли ишлар маҳаллаларда меҳр-оқибат, ўзаро ҳурмат ва ҳамжиҳатликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

— Худудлардаги кенг қамровли ободонлаштириш тадбирлари маҳаллалардаги муҳитни ўзгартирляпти. Муҳими, аҳоли ҳашарда фаол қатнашиб, энг улуг ва энг азиз байрамимизга муносиб ҳозирлик кўрмоқда. Ободлик

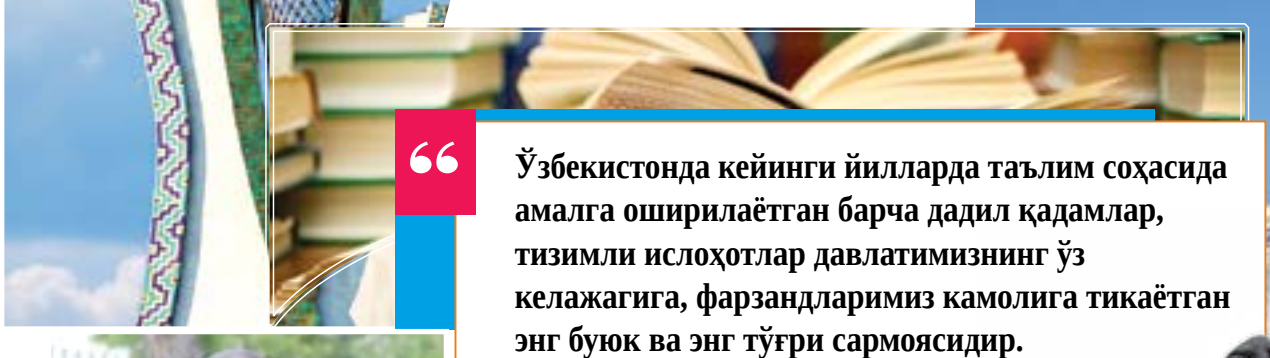
УШБУ МАҚОЛАНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

қўнгилдан бошланади деб бежиз айтилмаган. Ҳашар хабари юртдошларимиз қалбига ёруғлик олиб кирди. Энди улар ён-атрофини озода қилиб, тартибга келтиришга бел боғлаган, — дейди Амударё тумани ҳокими ўринбосари Жасур Яхшимов. — Барча овул ва маҳаллаларда умумхалқ ҳашарлари қизгин давом этмоқда. Жараёни янада жадаллаштириш учун худудларга махсус техникалар жалб қилиниб, оғир қўл меҳнати талаб этиладиган ишларда аҳолига яқиндан ёрдам берилляпти.

Бутун қорақалпоғистонликлар уйини, ишонасини, ён-атрофини — Ватанини озода қилишга киришган. Уларнинг қалбидagi ёруғлик эса юзида ҳам акс этганини кўриш мумкин. Шунинг ўзидек халқимиз “Ягона Ватан, ягона халқ бўлиб, янги ҳаёт ва келажақ яратамиз!” деган олий мақсад йўлида жипс-лашганининг амалий ифодасидир.

Минажатдин ҚУТЛИМУРАТОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ТИЗИМЛИ ИСЛОҲОТЛАР — УЧИНЧИ РЕНЕССАНС ПОЙДЕВОРИ

Исмоил САИФНАЗАРОВ,
фалсафа фанлари доктори,
профессор

Бошланиши 1-бетда

2017 йилдан бошланган янги ислохотлар тўлқини таълим тизимининг барча бўғинини — мактабгача таълимдан тортиб, олий таълимдан кейинги босқичгача бўлган силсилани қамраб олди. Ислохотларнинг стратегик фалсафаси бу жараёнда учта асосий устунга таянди.

Биринчиси, қамровни кенгайтириш. Ҳар бир ўғил-қизнинг сифати таълим олишинга доир конституциявий ҳуқуқларини таъминлаш. Масалан, мактабгача таълим қамрови 2017 йилдаги 27 фойиздан 78 фойизгача оширилди. Олий таълимга қамров эса 9 фойиздан 40 фойизга етказилди.

Иккинчиси, сифат трансформацияси. Миллий ўқув дастурларини Финляндия, Сингапур, Буюк Британия каби илгор давлатлар тажрибаси асосида қайта қўриб чиқиш, STEM (фан, технология, муҳандислик ва математика) йўналишларини устувор этиб белгилаш жараёни амалга оширилди.

Учинчиси, бозор билан интеграция. Таълим муассасалари ва иш берувчилар ўртасидаги узвий боғлиқлик таъминланди.

Мактабгача ва мактаб таълими вазири-нингнинг ташкил этилиши, Президент таълим муассасалари, ижодий ва ихтисослаштирилган мактаблар тармоғининг яратилиши таълимда янги сифат мезонларини шаклландирди. Бироқ бу тизимни ютуқларни умумий ўрта таълимга кўчириш ва адолат мезонларини ўрнатиш учун тизимли воситалар зарур эди. Айнан шу эҳтиёж асосида ягона имтиҳон тизими кун тартибига чиқди.

Узоқ йиллар давомида мактаб битирувчилари ва ота-оналар йилнинг энг иссиқ паласи — май, июнь ва июль ойларида руҳий ва жисмоний босим остида яшар эди. Чунки ўқувчи аввал мактабни битириш учун якуний давлат имтиҳонларини топириши, сўнг олий таълим муассасасига кириш учун Давлат тест маркази (ҳозирги Билим ва малакаларни баҳолаш агентлиги) имтиҳонларига алоҳида тайёргарлик кўриши керак эди. Бу икки босқичли тизим давлат бюджетига ва оилалар учун ортқича харажат бўлиши баробарида баҳолаш мезонларининг турличалиги сабабли коррупциявий хавфларни ҳам оширарди.

Давлатимиз раҳбари топириғига асосан ишлаб чиқилган ва ҳаётга таътиб этилиши кўзда тутилган Ягона миллий имтиҳон тизими мактаб битирув имтиҳонлари ва ОТМга кириш синовларини бириктиришнинг назарда тутилди. Ушбу тизимга кўра, мактаб битирувчиси умумий ўрта таълим мактабни тамомлаш вақтида топириладиган имтиҳон натижалари бир вақтинчи ўзига олий таълим муассасаларига кириш учун ҳам асос сифатида қабул қилинади. Имтиҳонлар мактаб синфхоналарида маҳаллий ўқитувчилар назоратида эмас, балки махсус жиҳозланган, видеокузатув ва хавфсизлик тизимлари билан таъминланган марказларда, мустақил баҳоловчи ташкилот — Билим ва малакаларни баҳолаш агентлиги томонидан ўтказилади. Тест ва ижодий саволлар базаси халқаро PISA ва PIRLS баҳолаш дастурлари талабларига мослаштирилиб, ўқувчининг шунчаки қуруқ фактларни ёдлаб қолганини эмас, балки маълумотни таҳлил қила оlishи ва мантиқий фикрлаш қобилиятини синовдан ўтказилади. Яна ҳам эътиборлиси, битирувчи икки марта эмас, бир марта марказлашган имтиҳон топириди. Бу болаининг соғлиғи, руҳияти ва вақтини асрайди.

Одам оминининг баҳолаш жараёнига таъсири минималлаштирилади. Компьютерлаштирилган баҳолаш тизими ва онлайн назорат имтиҳонларнинг 100 фойз шаффофлигини кафолатлайди. Чекка қишлоқдаги оддий мактаб битирувчиси ҳам, пойтахт марказидаги лицей ўқувчиси ҳам бир хил шароитда, бир хил саволлар асосида имтиҳон топиради. Бу чекка ҳудудлардаги имтиҳонли ёшларнинг олий таълим олиш имкониятини кескин кенгайтиради. Қоғозбозлик ва транспорт

Ўзбекистонда кейинги йилларда таълим соҳасида амалга оширилаётган барча дадил қадамлар, тизимли ислохотлар давлатимизнинг ўз келажигага, фарзандларимиз камолига тикаётган энг буюк ва энг тўғри сармоясидир.

харажатини қисқартиради. Давлат миллиардлаб сўм маблағни тизимни технологик модернизация қилишга йўналтиради.

Таълим тизимининг энг огрикли нуқталаридан бири — битирувчиларнинг қўлида диплом бўла туриб, иш тажрибаси ва амалий кўникмалари йўқлиги туфайли ишга жойлаша олмаслиги эди. Иш берувчилар эса доимий равишда кадрлар тақчиллигидан шикоят қиларди. Назария ва амалиёт ўртасидаги бу улкан жарликни бартараф этиш учун Германия, Австрия ва Швейцарияда ўзини тўлиқ оқлаган дуал таълим тизими Ўзбекистонда жорий этила бошлади. Давлатимиз раҳбарининг охириги ҳафталарда ҳудудларга таширифи чоғида ҳам бу масалага алоҳида эътибор қаратилди. Хусусан, Бекободдаги Ўзбекистон металлургия комбинати негизида ташкил этилаётган тизим бунинг яққол исботидир. Навоий ва Олмалиқ кон-металлургия комбинатлари, “Ўзавтосаноат”, “Артел” каби йирик ҳолдинглар ўзи учун зарур кадрларни тайёрлаш учун касб-хунар мактаблари ва техникумлар билан дуал шартномалар имзолади. Олайлик, Бекободдаги техникум ўқувчиси ҳафтанинг 2 кунини аудиторияда назарияни ўрганса, қолган 4 кунини “Ўзметкомбинат”нинг янги ишга туширилган юкори технологик қуёв-прокатлаш мажмуасида, замонавий ускуналар бошқарув пултида тажрибали муҳандислар раҳбарлигида ўтказди. Дуал таълимдаги ўқувчи корхонада ишлаган соатлари учун расмий иш ҳақи олади. Бу унга талабалик давриданок ўз меҳнати билан оиласига ёрдамлашиш, мустақил даромад топиш имконини беради ва ўқишга қизиқишини кескин оширади.

Дуал таълим модели давлат, иш берувчи (тадбиркор) ва ёшлар учун бирдек фойдали стратегия. Корхона тайёр кадрни ишга қабул қилишдан аввал уни ўз ускуналари ва корпоратив маданиятига мослаштириб олади. Янги ходимни қайта ўқитишга кетадиган миллиардлаб маблаг тежаллади. Боз устига, ёшлар ўртасида ишсизлик даражаси қисқаради. Норасмий меҳнат бозоридан қонуний, солиқ тўловчи малакали ишчи кучи шаклланади. “Олий маълумотли ишсиз” деган мақомдан қутулиб, биринчи курсдан қафолатланган иш жойи ва даромадга эга бўлади.

Ўзбекистон таълим тизимидаги ислохотларнинг яна бир муҳим жиҳати бошқарув ва ўқитиш жараёнини тўлиқ рақамлаштиришдир. Шу мақсадда қоғозбозлик ва ўқитувчиларнинг асосий вақтини оладиган ҳисоботларни камайтириш учун бутун мамлакат бўйлаб “Е-maktab” тизими жорий этилди.

қилиш имконини берди. Вазирилик ва ҳудудий бошқармаларга мактаблардаги реал ҳолатни шаффоф қўриб туриш ҳамда тўғри стратегия қарорлар қабул қилиш имконини яратди.

Олий ва профессионал таълим тизимига сунъий интелект технологиялари фаол киритилмоқда. Мактаблардаги “Бир миллион дастурчи” лойиҳаси юз минглаб ёшларга қодлаш ва дастурлашни бепул ўрганиш имконини тақдим этди. Олий таълим муассасаларида илмий лойиҳаларни бошқариш ва талабаларнинг ўзлаштириш даражасини сунъий интелект ёрдамида аниқловчи тизимлар синовдан ўтказилмоқда.

Мамлакатимизда охириги йилларда кузатилаётган демографик ўсиш ва турлиш суръати юқориликги мактаблар ва боғчаларга талабни кескин оширди. Қўллаб мактабларда синфлардаги болалар сони 35-40 нафарни ташкил этишмоқда, ўқш икки ёки уч сменада ташкил қилинмоқда. Ҳукумат ҳар йили янги мактаблар қураётган бўлса-да, аҳоли сони

Келажак — замонавий билим билан қуролланган касб-хунар эгалариники. Биз бу ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаслигимиз лозим. Шу боис, ёшларимизни давр билан ҳамнафас бўлиб, ҳар қандай рақобатга бардош бера оладиган етук мутахассислар этиб тарбиялашимиз керак.

www.yuz.uz [yuz.uznews](https://www.facebook.com/yuz.uznews) [yuz_official](https://www.t.me/yuz_official) [yuz.uz_news](https://www.instagram.com/yuz.uz_news) [yuz.uz_news](https://www.youtube.com/yuz.uz_news)

ўсиши янги инфратузилма объекти қуриш суръатидан юкори бўляпти. Чекка ва тоғли ҳудудлардаги мактабларнинг моддий-техник базаси, иситиш тизими ва ичимлик сув таъминоти ҳали-ҳамон тўлиқ ҳал қилинмаган.

Тизимни ислоҳ қилиш учун, аввало, унда ишлайдиган одамларни ўзгартириш керак. Ўқитувчилик касбининг нуфузини ошириш учун муаллимларнинг маоши бир неча баробар оширилган бўлса-да, кадрлар сифати ҳали ҳам талаб даражасида эмас. Кўпгина ўқитувчилар ҳамон янги баҳолаш тизимлари, рақамли дастурлар ва интерфаол методларни ўзлаштиришда қийинчиликларга дуч келмоқда. Педагогика йўналишидаги олий таълим сифати замонавий мактаб талабларидан бир оз ортда қолмоқда. Мактабларга илгор ва креатив фикрлайдиган ёш ўқитувчиларнинг кириб келиши суств кечяпти.

Ўзбекистон таълим тизимидаги ислохотларнинг яна бир муҳим жиҳати бошқарув ва ўқитиш жараёнини тўлиқ рақамлаштиришдир. Шу мақсадда қоғозбозлик ва ўқитувчиларнинг асосий вақтини оладиган ҳисоботларни камайтириш учун бутун мамлакат бўйлаб “Е-maktab” тизими жорий этилди.

Президентимиз ҳузурида пенсия тизимини ислоҳ қилиш бўйича тақлифлар тақдимутида қайд этилганидек, ривожланган давлатларда таълим ва ижтимоий соҳаларни молиялаштириш учун давлат бюджетидан ташқари хусусий жамғармалар ва венчур фондлар фаол иштирок этади. Ўзбекистонда хусусий секторнинг таълимга ҳайрия ва инвестиция сифатида маблаг йўналтириши ҳали тизимли тус олмаган. Мактаблар ва ОТМлар

мерос қамдан кам халқларга насиб этган. Биргина Фанлар академиясининг Шарқшунослик институти фондларида сақланаётган 100 мингдан ортиқ нодир кўпёзмага дунё ахли ҳавас қилади. Биз бу ҳақиқатни ҳар томонлама теран англашмиз зарур. Буюк аждодларимизнинг бетакор ва ноёб илмий-маънавий мероси биз учун доимий ҳаракатдаги ҳаётий дастурга айланиши керак. Бу ўлмас мерос бизга доим қуч-қувват ва илҳом бағишлаши лозим.

Аввало, миллий таълим тизимини аҳа шундай руҳ билан сугориш кераклиги ҳақида давлатимиз раҳбари кўп кўйинли гапирди. Ўн олтинчи асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб Марказий Осиё заминида ички уруш ва низолар, ҳокимият учун кураш авж олди. Айирмачилик ва маҳаллийчилик кучайди, маърифат ўрнига жаҳолат илдиш отди. Натижада бир пайтлар гуллаб-яшнаган ўлкамизда ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий инқироз юзага келди. Илм-фан ва тафаккур машъали сўна бошлади. Юртимизнинг ўн тўққизинчи асрга келиб қарамликка тушиб қолишда айна шундай салбий ҳолатлар асосий сабаб бўлгани ҳаммамизга яхши аён. Демак, илмдан бошқа наҳот йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Миллий истиқлол, тараққиёт ва фаровонликка, аввало, маърифат олма, дунёвий ва диний билим, замонавий илм-хунарларни чўқур эгаллаш орқали эришиш мумкин.

Бугун сайёраимизда савдосизликнинг йиллик иқтисодий зарари 1,4 триллион долларга тенг деб баҳоланмоқда. Бу эса ёш авлоднинг ижтимоий ҳаёт ва меҳнат бозоридан ўз ўрнини топишни қийинлаштирмоқда ҳамда тенгсизликнинг кескин ўсишига сабаб бўлмоқда. Ўзбекистонимизда кейинги 10 йилда таълим ва илм-фан учун харажатлар 6 қарра оширилиб, 378 триллион сўмни ташкил этгани, юзлаб янги боғчалар, мактаб, техникум ва олийгоҳлар қурилгани, таълим ва илм даргоҳларини замон талаблари асосида жиҳозлаш, устоз ва мураббийларнинг меҳнатини муносиб қадрлашга қаратилган дастурлар халқаро миқёсда алоҳида эътироф этиляпти.

Бу ҳақда гапирганда, мамлакатимизда қисқа муддатда боғчалар сони ҳам, қамров даражаси ҳам ошгани, тарбиячилар маоши мактаб ўқитувчилари ойлигига тенглаштирилгани, ушбу муассасалардаги раҳбар ва педагоглар маоши қарийб 2 баробар кўтарилганини таъкидлаш лозим. Қорақолғистон ва барча вилоятларда Президент мактаблари каби “Янги авлод” боғчалари ташкил этилиб, уларда тарбиячилар илгор педагогик

технологияларни ўрганиши йўлга қўйилляпти. Фарзандларимизга билим ва тарбия беришининг энг муҳим босқичи — мактаб таълимининг ривожлантириш доимий эътибор марказида бўлиб келмоқда. Сўнгги йилларда 500 га яқин янги мактаб барпо этилиб, мавжудлари кенгайтирилгани ҳисобидан 1 миллион ўқувчи ўрни яратилди. Хусусий мактабларга йўл очилиши туфайли ота-оналар ва ўқувчилар учун танлов имконияти пайдо бўлди. Бугун 200 мингдан зиёд ўғил-қиз ана шундай мактабларда ўқимоқда.

Келажак — замонавий билим билан қуролланган касб-хунар эгалариники. Биз бу ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаслигимиз лозим. Шу боис, ёшларимизни давр билан ҳамнафас бўлиб, ҳар қандай рақобатга бардош бера оладиган етук мутахассислар этиб тарбиялашимиз керак. Ушбу мақсадда ташкил этилган Касбий таълим агентлигининг умид катта. Ушбу агентлик касб таълими соҳасига, мавжуд техникумларга халқаро стандартлар асосида янги ҳаёт нафасини олиб киришга бел боғлаган. Германия, Буюк Британия, Швейцария, Хитой, Корея Республикаси каби ривожланган мамлакатларнинг таълим ташкилотлари билан ҳамкорлик йўлга қўйилиб, бир йилда 100 та техникумда уларнинг илгор ўқув дастурлари жорий этилади. Жумладан, Англиянинг “Пирсон” компанияси билан ҳудудлардаги 14 та техникумда “БИТЕК” халқаро дастури орқали ёшлар туризм, ахборот технологиялари, тиббиёт, қурилиш, логистика, электротехника, энергетика, машинасозлик, биотехнология, креатив иқтисодиёт каби йўналишларда талаб юкори бўлган касбларни эгаллайди.

Мамлакатимизда дуал таълимга қамров 5 баробар оширилди. Айни пайтда янги технологияларни ўзлаштириш, чет эллик инвестор ва ҳамкорлар билан эркин мулоқот қилиш учун техникумлардаги хорижий тил ўқитиш соатлари тўрт қарра кўпайтирилди. Умуман, бу йилдан янги, рақамли очик платформа ишга туширилиб, унда техникум битирувчиларининг касбий кўникмалари ҳақидаги маълумотлар маҳаллий ва хорижий иш берувчилар учун эълон қилинади. Шу билан бирга, умумий ўрта таълим муассасаларида мактаб маслаҳатчиси лавозимини жорий этилади. Маслаҳатчи 7-синфдан бошлаб ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш билан шуғулланади.

Кейинги йилларда олий таълимга устувор аҳамият қаратилётганини таъкидлаш жоиз. Жумладан, ўтган тўққиз йилда ОТМлар сони 77 тайдан 209 гага, талабалар сони эса 250 мингдан 1,5 миллионга етди. Ёшлар учун олийгоҳларга киришда танлов имконияти кўпайтирилди. Мазкур таълим муассасаларида дарс берадиган ўқитувчиларнинг ойлиги сезиларли даражада оширилди. Фаннинг муайян соҳасида тадқиқот ўтказиб, аниқ натижага эришаётган олимларимизнинг асосий қисминини профессор-ўқитувчилар ташкил этгани, аиникса, эътиборлидир. Бу барода Ватанимиз озодлиги ва халқимиз бахт-саодати йўлида жонини фидо қилган жадидларнинг илмий-маърифий, адабий-бадний мероси биз учун бугун ҳам бекисё аҳамиятга эга. Масалан, улугъ маърифатпарвар бобомиз Махмудхўжа Бехбудий “биз учун икки эмас, тўрт тизини билиш зарур”, деган эди. Ушбу даъват ҳозир ҳам ғоят долзарб.

Халқимиз устозларини ҳамиша эъзозлаб, ҳурматини жойига қўйиб келган. “Устоз отангдек улугъ” деган ҳикмат ҳам бежиз айтилмаган. Энди ана шу сўзлар қоғозда эмас, амалда қарор топтирилган, муаллимнинг кадр-қиммати ҳақида қўйилаётган даврда яшаймиш. Зотан, кўп йиллар ўқитувчига эътибор борасида сўз бошқа, иш бошқа бўлган кезларни бошдан ўтказдик. Оқибатда соҳа ходимлари гўё кераксиз ва ҳимоясиз қатламга айланиб қолди. Ўқитувчиларнинг асосий вазифаси бир четда қолиб, уларни фаолиятига мутлақо алоқаси бўлмаган ишларга жалб этиш одати чўқур илдиш олди. Аниқроғи, муаллимларнинг “хўжайини”

қўлайиб кетди. Бундай ноҳўя ишлар нафақат таълим сифатига, балки соҳа ходимларининг ўз касбига муносабатига ҳам салбий таъсир кўрсатди. Қанчадан қанча тажрибали ўқитувчилар севган касбинини ноилж ташлаб кетганини ҳам биламиз. Мана, яқин-яқингача муаллимлар, айрим жойларда ўқувчилар ҳам тўрт ойлаб пахта йигим-терими, чопиқ ва яғанага чиқариларди. Натижада ўқитувчи бир ойда ўртача 80 соат дарс ўтиши керак бўлса, тўрт ойда 320 соат йўқотадиган вазият вужудга келди. Ўз навбатида, ўқувчи бир ойда 136 соат сабоқ оладиган бўлса, тўрт ойда 544 соат дарсни бой беришга мажбур бўлди. Агар бу рақамларни ўн бир йилга кўпайтирсак, биласизми, қанча бўлади? Бу ахир юкори синф ўқувчилари учун белгиланган 8500 соатлик ўқув дастурининг қарийб 3000 соати — 30 фойзи далада мажбурий меҳнатда ўтди дегандир. Бошқача айтганда, бола 11 йил ўрнига атиги 7 йил ўқишга мажбур бўлди. Яратганга шукрига, Президентимизнинг сиёсий иродаси туфайли бундай салбий ҳолатлар, айниқса, “пахта қулиги” энди тарихда қолди. Ҳамма соҳа ўз эгасига, жумладан, қишлоқ хўжалигини ҳам фермер ва кластерларга топиририлгани туфайли эзгу мақсадларга эришилди.

Кейинги йилларда мактаб ўқитувчиларининг ойлик маоши бир неча баробар кўпайтирилди. Давлат мукофотлари билан тақдирланаётган устозлар сони охиб борапти. Ўқитувчи тайёрлайдиган ҳисоботлар, қоғозбозликлар кескин камайтирилди. Жамиятда устоз ва мураббийларга қаратилган эътибор туфайли минглаб эркак ўқитувчи мактабларга қайтди. Бугун жамиятимизда педагогларнинг қадди, шаъни ва гурури тикланётгани барчамизни қувонтиради. Айни вақтда бу ўта муҳим масала. Фарзандларимиз мактабдан қанчалик билимли бўлиб чиқса, юкори технологияларга асосланган иқтисодиёт тармоқлари шунча тез ривожланиди, қўллаб ижтимоий муаммоларни ечиш имкони туғилади. Шундай экан, янги Ўзбекистон остонаси мактабдан бошланади деган фикрларга қўшилмаслиқнинг илоҳи йўқ. Ёшларга таълим-тарбия бериш жараёнида ўқитувчилар ўз салохиятини тўлиқ намоеъ этиши учун зарур шарт-шароит яратиш, уларни ижтимоий, ҳуқуқий, моддий қўллаб-қувватлаш чоралари қафолатланмоқда. Жумладан, мактаб директори, ўринбосари, синф раҳбари, ўқитувчининг мақоми аниқ белгиланди. Муаллимларга устамга тўлаш, уларни рағбатлантириш мезонлари ҳам тўлиқ қайта қўриб чиқилляпти. Ўқитувчиларнинг ҳуқуқлари давлат ҳимоясида бўлиши, касбий фаолиятига ноқонуний арашув, бошқа ишларга жалб қилиш жавобгарликка сабаб бўлиши қатъий белгиланди. Бу янги тахрирдаги Конституциямизда ҳам муҳрданди.

Президентимизнинг давлат раҳбари сифатидаги биринчи учрашуви 2016 йил 30 декабрда мамлакатимиз академиклари билан бўлиб ўтган эди. Бу пайтда Фанлар академияси муаммолар гирдобига ботиб қолган, унга охирига сайловлар 1995 йилда ўтказилган эди. Оқибатда ўтган даврда академиклар сони 2 баробар қисқариб, 63 нафар қолган эди. Академияни, таъбир жон бўлса, реанимация ҳолатидан чиқариб, соғлом, тўлақонли фаолиятга қайтариш учун зарур амалий чоралар қўрилди. 32 янги академик сайланди. Фанлар академияси фаолиятини давлат бюджетидан молиялаштириш тизими йўлга қўйилди. Бир қатор илмий-тадқиқот институтлари ва марказлар фаолияти қайта тикланди. Жумладан, 40 та илмий лаборатория замонавий ускуналар билан жиҳозланди. Ушбу мақсадда Фанлар академиясини институтларига қарийб 300 миллиард сўм маблаг йўналтирилди. Жамиятимизда илм-фаннинг кадрини кескин ошириш, олимлар ва тадқиқотчилар учун шарт-шароит яратиш ва тадқиқотчиларнинг илмий-маърифий, адабий-бадний мероси биз учун бугун ҳам бекисё аҳамиятга эга. Масалан, улугъ маърифатпарвар бобомиз Махмудхўжа Бехбудий “биз учун икки эмас, тўрт тизини билиш зарур”, деган эди. Ушбу даъват ҳозир ҳам ғоят долзарб.

Халқимиз устозларини ҳамиша эъзозлаб, ҳурматини жойига қўйиб келган. “Устоз отангдек улугъ” деган ҳикмат ҳам бежиз айтилмаган. Энди ана шу сўзлар қоғозда эмас, амалда қарор топтирилган, муаллимнинг кадр-қиммати ҳақида қўйилаётган даврда яшаймиш. Зотан, кўп йиллар ўқитувчига эътибор борасида сўз бошқа, иш бошқа бўлган кезларни бошдан ўтказдик. Оқибатда соҳа ходимлари гўё кераксиз ва ҳимоясиз қатламга айланиб қолди. Ўқитувчиларнинг асосий вазифаси бир четда қолиб, уларни фаолиятига мутлақо алоқаси бўлмаган ишларга жалб этиш одати чўқур илдиш олди. Аниқроғи, муаллимларнинг “хўжайини”

Ўзбекистонда кейинги йилларда таълим соҳасида амалга оширилаётган барча дадил қадамлар, тизимли ислохотлар давлатимизнинг ўз келажигага, фарзандларимиз камолига тикаётган энг буюк ва энг тўғри сармоясидир. Албатта, олдимизда ҳали йиллар давомида йиғилиб қолган муаммолар, инфратузилма етishмовчилиги ва кадрлар сифати билан боғлиқ қўллаб мураккаб вазифалар турибди. Бироқ энг муҳими — давлат ва халқда бу ислохотларни охиригача етказиш учун қучли сиёсий ирода ва қатъий ишонч бор. Биз таълим тизимини чинакам адолат ва технология бешигага айлантира оласак, янги Ўзбекистон ўз олдига қўйган барча олийжаноб мақсадларига муваффақ равишда эришсак ва жаҳон ҳамжамиятида муносиб ва жоиз ўрнини эгаллайди. Бу йўлдаги ислохотлар эса ортага қайтмас ва эзгу жараёндир.

2026 йил 24 август, 172-сон

Сурхондарё вилояти Шўрчи туманидаги Ободон маҳалласида Машғал момо сингари ўнлаб кайвонилар яшайди. Маҳаллага киришингиз билан кўзга ташланадиган озода, гача таассурот қолдиради. Айниқса, Намуна кўчаси ўз номига муносиб тарзда эътиборга тушган. Кўча бўйлаб тизилган ва оқланган манзарали дарахтлар, ранг-баранг анвойи гуллар, супурилган йўлақлар озода хонадонлар бу ерда ҳар бир инсон ўз кўчасини ўз уйидек асраб-авайлашини яққол кўрсатиб турибди.

— Намунада ҳеч кимга “тозалик қилинг”, деб ўқтиришнинг зарурати йўқ. Чунки ҳар бир хонадон эгаси ўз кўчасининг ҳақиқий соҳиби эканини яхши англайди. Бир хонадонда бошланган яхши одат аста-секин қўшниларга ҳам ўтган. Мана шу тарздаги аҳиллик ва бирдамлик бутун кўчани ўзгартирган, — дейди маҳалла фаоли Насиба Бомуродова.

Ободон маҳалласида яшовчи Саодат Мамадиеванинг ҳовлисига қадам қўйган киши ўзини гулзор ёки кичик ботаника боғида ор-гандек ҳис қилади. Чунки бу жойда 200 га яқин турдаги 1200 тупдан зиёд гул меҳр билан парваришланмоқда. Райхоннинг ёқимли ифори, ранг-баранг ва турли навсумий гуллар хонадонга алоҳида фойз бағишлаб турибди.

Саодат Мамадиеванинг айтишича, гул парваришлаш оддий машғулот эмас, балки одатий ҳаёт тарзи. Ҳар бир гулга меҳр билан қаралса, у ҳам инсонга ўз гўзаллиги ва таровати билан жавоб қайтаради. Шу боис, ҳар тонг ҳовлини супуриш, гулларга сув қўйиш ва уларни парваришлаш кундалик одатга айланган.

— Ҳовли озода бўлса, инсоннинг кайфияти ҳам кўтаринки бўлади. Гул бор хонадонда барака ҳам, меҳр ҳам кўпаяди, — дейди хонадон бекаси. — Биз учун бу гуллар нафақат барака, балки у орқали кўшимча даромад ҳам топиамиз.

Маҳалла ёшларидан бири Аслиддин Эшонқулов хонадонидagi 2,5 сотихдан унумли фойдаланиб, замонавий иссиқхона ташкил этган. Иссиқхонада лимон ва мандарин кўчатлари парваришланиб, йил давомида бозориги маҳсулотлар етиштирилмоқда. Ҳозир Ободон маҳалласида Аслиддин Эшонқулов каби томорқасини фойз ва барака масканига айлантираётганлар сафи кенгайиб бормоқда. Бу жараёнда “маҳалла еттилиги”нинг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

Улар аҳоли билан хонадонбай ишлаб, ҳар бир томорқасининг имкониятини ўрганади, мутахассисларни жалб этади. “Еттилик” кўмағида имтиёзли кредитлар, иссиқхона ташкил этиш, кўчат ва агротехник хизматлардан фойдаланиш бўйича амалий кўмак кўрсатишмоқда. Натижада аввал бўш турган ерлар бутун даромад келтираётган томорқаларга айланиб, маҳаллада тадбиркорлик муҳити ва аҳоли бандлиги тобора ошиб бормоқда.

Обод маҳалла дегани шунчаки тозаланган кўчалар эмас. Бу хавфсиз муҳит, баракали томорқа, аҳил қўшничилик ва энг муҳими, инсоннинг муносиб ҳаёт тарзи дегани. Бугун бу вазифаларнинг амалий ифодасини Жарқўрғон тумани мисолида ҳам кўриш мумкин. Тумандаги 66 та маҳалла ва

695 та кўчада ободлик ва меҳр-саховат ойлиги доирасида кенг қўламли ишлар давом этмоқда. Ҳар қандай ободлик, аввало, кўзга ташланадиган ўзгаришлардан бошланади. Сурхон соҳили, Қорабура, Кунчиқиш маҳаллалари бунинг яққол намунаси. Шу кунларда маҳалладаги кўп қаватли уйлар атрофида ободонлаштириш ишлари тизимли ташкил этилган. Ховлилар тартибга келтирилмоқда, болалар майдончалари ва дам олиш масканлари янгиланмоқда. Бу ердаги ҳар бир ўзгариш одамлар учун янада қулай яшаш муҳитини яратиб беришига хизмат қилапти.

Тумандаги Кунчиқиш маҳалласида томорқа оилалар учун барқарор даромад манбаига айланган. Айниқса, иссиқхона ҳўжалигини йўлга қўйган хонадонлар йилнинг тўрт фаслида турли қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ва кўчатлар етиштириб, маҳаллий бозорларга етказиб бермоқда. Умид Ҳасанов ойласи ана шундай фойзли хонадонлардан. Уйи эгаси кўп йиллик тажрибага эга уста деҳқон сифатида замонавий иссиқхона ташкил этган. Ҳозир у асосан кўчат етиштириш билан шуғулланади. Муҳими, меҳнат оиланинг барча аъзосини бирлаштирган. Иссиқхонада кўчат экиш, парваришлаш, саралаш ва сотувга тайёрлаш ишларига ҳамма бирдек ҳисса қўшади. Бундай қараш ва меҳнат эса бутун маҳаллага аҳиллик бахш этмоқда.

— Иссиқхонаси бор маҳалладошларимизни сифатли кўчатлар билан таъминлаймиз. Экинларни парвариш қилиб, ҳосилдорлигини ошириш бўйича тажриба алмашиб, маслаҳатлар берамиз, — дейди Умид Ҳасанов маҳалла аҳли фаровонлигига қўшаётган ҳиссасидан завқланиб.

Ишли киши юмшун ҳақида ўйлайди. Ортиқча гап-сўзга кўп ҳам эътибор бермайди. Шу боис, маҳалладошлар билан бўлган жойда экин, иш ҳақида гурунг қизийди. Бу ҳам ўзига яраша ижобий муҳит яратган. Ана шундай ажиб муҳитдаги суҳбатлар ўз-ўзидан янгиланишлар, ўзгаришлар ҳақидаги гапларга уланиб кетади. Гурунгларида ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳолига кўрсатилаётган ёрдам ҳам бош мавзуга айланади. Ана шундай ўзгаришлар вилоятнинг бошқа туманларида ҳам амалга оширилмоқда.

— Жарқўрғон туманидаги бир нечта маҳалла темир йўл атрофида жойлашган. Ўша ҳудудда қаровсиз жойлар ҳам бор эди. Энди мазкур масала танқидий таҳлил

Маҳалла ўзгарса — жамият ўзгаради

Машғал момо кўёш ҳали
Боботоғ ортидан бўй кўрсатмай туриб ўйғонади.
Келинлари ва набираларини барвақт туришга
чорлайди. Оила сўрида нонуштага йиғилганда доим
“Кўчалари озода, хонадонлари саришта маҳаллада
файз ҳам, барака ҳам бўлади”, деб такрорлайди.

ХАЛҚИМИЗГА

ИШОНЧ, ЁШЛАРГА ҚАНОТ БЕРАЁТГАН ЎЗГАРИШЛАР

қилиниб, катта ҳажмдаги ишлар бошланди. Худуд чиқиндилардан тозаланмоқда, санитария ҳолати яхшилланмоқда, яшил ҳудудлар барпо этиляпти. Муҳими, муаммо тан олинди ва уни бартараф этиш бўйича аниқ ишлар бошланди, — дейди Соқчи маҳалласи ходими Фазилат Абрайкулова.

Энди маҳалла раиси ҳудуддаги ислохотларнинг бош ташаббускори ва мувофиқлаштирувчиси сифатида фаолият юритади. “Еттилик” эса ягона жамоа бўлиб, аҳоли муаммоларини барвақт аниқлаш, уларга амалий ечим топиб ва ҳар бир хонадон фаровонлигини таъминлаш йўлида ҳамжиҳатликда ишлайди.

Бундай янгича ёндашув натижалари жойларда кўзга яққол ташланмоқда. Маҳалла-ларда аҳоли бандлигини таъминлашга эри-шиляпти, ижтимоий муаммолар ўз вақтида ҳал этилиб, одамларнинг эртанги кунга ишончи мустаҳкамланмоқда. Хўш, бу ислохотлар Шеробод туманидаги Ҳақимобод маҳалласи аҳолиси ҳаётида қандай ўзгаришлар ясади? “Маҳалла еттилиги”нинг ҳам-жиҳатлиги аҳоли турмушида қандай натижа-лар бермоқда?

— Бир неча йил аввал бу ердаги тупроқ йўлдан юриш азоб эди. Бугун эса маҳалла-мизга киришингиз билан кечаётган ўзгариш-лар кўзга ташланади. Йўллар асфальтланган, таълим муассасалари замонавий қиёфа касб этмоқда: янги боғчалар, обод ва фойзли уй-лар. Буларнинг барчаси бир ҳақиқатни англа-тади: ислохотлар бугун одамлар турмушида ўз аксини топишти, — дейди меҳнат фахрий-си Ҳимматали Отамуродов.

Президентимиз белгилаб берган усту-вор вазифалардан бири ҳар бир маҳаллада иқтисодий фаолликни кучайтириш, аҳоли бандлиги ва даромадини оширишдир. Шу

мақсадда жойларда микролойиҳалар йўлга қўйилмоқда. Имтиёзли кредитлар ажрати-либ, тадбиркорлик ташаббуслари ҳар томон-лама қўллаб-қувватланмоқда. Муҳими, бу саъй-ҳаракатлар одамларни меҳнат қилиш, тадбиркорлик билан шуғулланишга унда-моқда. Ҳақимобод маҳалласида яшовчи 76 ёшли Ҳимматали отанинг ҳаёт йўли бунинг яққол исботидир. Инсон меҳнат ва меҳр би-лан қараса, ҳатто икки сотих ер ҳам барака манбаига айланади.

Ҳимматали Отамуродовнинг икки сотих-ли томорқасида лимон, мандарин, банан, узум, анор каби сердаромад экинлар парва-ришланмоқда. Ҳоким ёрдамчисининг тав-сияси асосида имтиёзли кредит олган Ҳим-матали бобо томорқасидан даромад олишни замонавий агротехнологиялар асосида йўлга қўйди. Орадан кўп вақт ўтмай, меҳнатнинг самараси кўрина бошлади. Бугун ана шу ки-чик майдондан йилгига қарийб 30 миллион сўм даромад олмоқда.

Ёшларни тадбиркорликка жалб этиб, ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ҳам “маҳалла еттилиги” фаолиятининг муҳим йўналишларидан. Жумладан, 19 ёшли Ни-луфар Ҳўжақулова ҳам ана шундай имкони-ятлардан унумли фойдаланаётди. У ёшлар етакчиси тавсияси асосида имтиёзли кредит олган. Ҳозир ў хонадонда ўн бош қорамол боқаяпти. Кечагина иш излаб юрган Нилуфар ҳозир бошқаларни ҳам ишли қилиш мақсади-да олға интилмоқда. Шунинг ўзиёқ ёшларга берилаётган имкониятлар ва улардан сама-рали фойдаланиш қандай натижаларга оли-келаятганининг амалий ифодасидир.

Маҳаллада хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш янги иш ўринлари очиш ҳамда иқтисодий фаолликни оширишнинг муҳим йўналишларидан бирига айлانмоқда.

Масалан, ёш тадбиркор Дурбек Раҳмонов маҳалла гузарига замонавий ҳизмат кўрсатиш шохобчалари ва сартарошхона ташкил қилди. Ушбу лойиҳани амалга ошириш учун унга қарийб 300 миллион сўм имтиёзли кре-дит берилган. Ҳозир ёш тадбиркорнинг ўзи билан бирга яна бир неча киши доимий иш билан таъминланган. Муҳими, бу лойиҳа ортида нафақат бир тадбиркорнинг муваф-фақияти, балки бир нечта оиланинг дарома-ди ва маҳалла ривожига қўшаётган муносиб ҳисса муқассам.

Шеробод туманининг Ғамбур маҳалла-си ҳам яқин-яқингача қатор муаммолар бор эди. Инфратузилмадаги камчиликлар, аҳо-ли бандлиги ва даромад манбаларини кен-гайтириш билан боғлиқ масалалар алоҳида эътибор талаб қиларди. Бугун эса бу ерда манзара бутунлай ўзгарган. Маҳаллага ки-ришингиз билан янгиланишлар, ободлик ва ҳаракатни ҳис қиласиз.

— Ғамбур маҳалласида ҳам иш, аввало, хонадонларни ўрганишдан бошланди. Ҳар бир оиланинг имконияти, эҳтиёжи ва мақ-сади алоҳида таҳлил қилинди. Томорқалар қандай аҳволда, қимда тадбиркорликка қи-зиқиш бор, қимга молиявий кўмак керак, қайси маҳсулотга бозор топиш зарур деган бир қанча саволларга жавоб топиб, амалий ёрдам кўрсатилди. Натижада маҳаллада на-фақат янги даромад манбалари пайдо бўл-моқда, балки одамларнинг ўз имкониятига ишончи ҳам ортмоқда, — дейди маҳалла раиси Сабоҳат Ҳўжаева.

Ғамбур маҳалласидаги яна бир эъти-борли жиҳат хотин-қизларнинг тадбир-корликка жалб этилаётганидир. Аввал уй юмушлари билан чекланган аёллар бугун ўз томорқасини даромад манбаига ай-лантирмоқда. Маҳалладаги ана шундай

ташаббускор аёллардан бири ўз хонадониди-да булғор қалампири етиштиришни йўлга қўй-ган. Замонавий агротехнологиялар асосида етиштирилаётган маҳсулот маҳаллий бозор билан бирга бошқа ҳудудларга ҳам етказиб берилмоқда. Бу бир томондан оила дарома-дини ошираётган бўлса, иккинчи томондан аҳоли бандлигини таъминлашга хизмат қил-моқда. Албатта, бундай натижалар ўз-ўзи-дан юзага келгани йўқ. Уларнинг замирида маҳалла банкири, ҳоким ёрдамчиси, ёшлар етакчиси, хотин-қизлар фаоли ва маҳалла раисининг ҳамжиҳатлидаги меҳнати му-ҳассам. Худудда ҳар бир ташаббус лойиҳага айлантириляпти. Ҳар бир лойиҳа эса молия-вий манба билан таъминланаяпти. Муҳими, кредит энди шунчаки маблағ эмас, балки янги иш ўринлари, даромад ва имкониятлар-нинг бошланиши сифатида қабул қилинаяпти.

Ҳақимободда икки сотих томорқасидан барака топаётган меҳнаткаш отахон, ёшлар етакчиси кўмағида чорвачиликни йўлга қўй-ган Нилуфар, яратилган имкониятлардан фойдаланиб, ўз бизнесини бошлаган Дурбек, Ғамбур маҳалласида томорқа ва иссиқхона орқали даромад манбаи яратган ташаббускор инсонлар — буларнинг барчаси ҳудуддаги манзилли ишлаш тизимининг амалий нати-жасидир. Мустақиллигининг 35 йиллик байрами арафасида ўтказилган йиғилишда маҳаллани аҳоли учун ишонч, таянч ва им-кониятлар марказига айлантириш устувор вазифа сифатида белгиланди.

Термиз шаҳрининг Боғишамол маҳалласи ҳудудида жойлашган “Фаровон” массивида-ги буёндоркорлик ишларини ана шу эзгу мақ-саднинг амалий ифодаси дейиш мумкин. Бу ерда аҳоли учун муносиб ва хавфсиз яшаш муҳитини яратиш, муҳандислик-инфрату-зилмасини тақомиллаштириш ҳамда худуд-нинг меъморий қиёфасини янада яхшилашга қаратилган кенг қўламли ободонлаштириш ва таъмирлаш ишлари бажариляпти. Лойиҳа доирасида 165 минг 147 квадрат метр ҳудуд обод қилиниб, кўп қаватли уйлар атрофи тўлиқ тартибга келтирилди. Санитария ва экологик ҳолат яхшиланиб, аҳоли учун тоза, озода ва шинам муҳит яратилди. Бу ўзгариш-лар байрам арафасида халқимизга янада кўтаринки кайфият бахш этди.

Фуқароларнинг хавфсиз ва қулай ҳаракат-ланишини таъминлаш мақсадида массивда-ги 3,5 километр ички йўл бетон ва асфальт қопламаси билан таъмирланди. Бу пиёда-лар ва автотранспорт воситалари учун янада қу-лай шароит яратиб, маҳалланинг кундалик ҳаётини енгишляпти. Массивдаги 37 та кўп қаватли турар жойнинг ташқи фасади тўлиқ янгиланди. Замонавий меъморий ва эстетик талаблар асосида бажарилган ишлар натижасида биноларнинг кўриниши тубдан ўзгариб, маҳалла янада кўркам ва фойзли масканга айланди. Ободонлаштириш иш-лари доирасида 15 минг 514 квадрат метр май-донда янги яшил ҳудудлар барпо этилди. Бу нафақат экологик муҳитни яхшилаш, балки аҳолига дам олиш ва мазмунли ҳордиқ чиқар-иш учун янада қулай шароит яратди.

Ёш авлод учун яратилаётган шароитлар-га ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Мас-сивдаги 42 та болалар майдончаси қайта таъмирланиб, замонавий талаблар асосида жиҳозланди. Энди болажонлар хавфсиз ва шинам муҳитда вақтини мазмунли ўтказ-моқда. Маҳаллада ташкил этилган мутлоаа маскани эса китобсевар ёшларнинг доимий манзилгига айланган.

Дарҳақиқат, бутун Сурхондарё маҳалла-ларидаги ободонлаштириш ва буёндоркорлик ишлари инсон қадрини улуғлашга қарат-илган ислохотларнинг ҳаётий самарасини яққол намоён этмоқда. Энг улуг, энг азиз байрамимиз арафасида юртдошларимиз юзидagi мамнуният, қалбидаги шукроналик ва эртанги кунга ишонч эса ана шу эзгу саъй-ҳаракатларнинг энг муҳим натижасидир.

Сарвар ТЎРАЕВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Фаргона вилояти Бувайда туманидаги “Оққўрғон” маҳалла фуқаролар йиғини худуди анжирли қишлоқ дея таърифланади. Бу бежиз эмас, албатта. Аҳоли асрлар давомида анжир етиштириш билан машғул. Аини кунда ҳосил йиғим-терими авж паллада.

Айтишларича, маҳаллага меҳмон бўлиб келганларни анжирзор бўйлаб сайр қилдириш урфга айланган. Чунки олтиндек товланган меваларнинг таъми, ифори кайфиятни кўтарди. Чарчоқни унуттишга ёрдам беради. Анжир нафақат йўмай даромад манбаи, балки тўйим-лиглиги, мазаси, қувват берадиган витаминлар-га бойлиги билан ҳам ажралиб туради.

Маҳалланинг уста миришкорлари кўп. Улардан бири Холдорали Тожиев анжирчи боғбонлар сулоласидан. Эсини танибдики, то-морқасида анжир етиштириб, рўзгор тебрата-ди. Аини кунда 30 сотихда анжир парвариш-ламоқда. Меванинг бозори чаққон. Ҳозир пишиқчилик мавсуми бўлгани учун бир кило анжирни ўрта ҳисобда 15-20 минг сўмдан сотаяпти.

Бог оралар эканмиз, кўёш нурида тоблан-ган, “юзига бол” қўнган меваларга ҳавас билан боқамиз. Тарвақайлаб ўсган дарахтдан меваларни териб олиш қийиндек кўринади. Аммо ишининг устаси бўлган бозорларга бу қийинчилик тугдиряётгани йўқ. Қўл ёлмас шохлардаги меваларни териб олиш учун мах-сус илақлардан фойдаланиляпти.

— Ҳосил териб олишнинг ҳам ўзига хос сир-синоати бор, — дейди Холдорали Тожиев. — Анжир меваси бир вақтда пишмайди. Шу-нинг учун уларни кун оралашиб, саралаб те-риб олиш керак. Мавсум бир ойдан кўп давом этади. Унинг қуртилгани ҳам пул. Ҳар йили анжирзордан 40-50 миллион сўм даромад ола-миз. Уй-жой, фарзандлар таълим-тарбияси,

АНЖИРЛИ ҚИШЛОҚНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТАРОВАТИ

тўй-тўйчиқ ана шу меҳнат ва иланишларимиз самараси. Анжир кўп эътибор талаб қилади. Қишда уни тупроқ остида сақлаймиз. Баҳорда ер юзига кўтариб, шакл берамиз. Ана шу жа-раён мавсумдаги муҳим вазифа.

Бозорга олиб бориш учун тайёрланган қу-тилар усти анжир япроқлари билан беркитил-ган. Айтишича, бу усул меваларни кўёш ҳо-роратидан асраб, хусусиятини йўқотмай, узоқ вақт сақлаш имкониятини берад экан.

— Анжир тез кўпаяди. Кўчати икки йил-да ҳосилга қиради, — дейди “Оққўрғон” маҳалла фуқаролар йиғини раиси Азимжон Каримов. — Маҳалламиздаги одамларнинг жами 20 гектардан зиёд ер анжирзори бор. Энди уни янада кенгайтириш, анжирли мураб-болар тайёрлаш борасидаги ишларни саноат-лаштириш йўналишида янги лойиҳаларга эътибор бераймиз. Шунингдек, ишсиз, меҳнат миграциясидан қайтган ва ижтимоий дафтар-га киритилган 50 дан ортиқ фуқарога имти-ёзли тарзда 7 гектардан зиёд экин майдони берилди. Бу ерда анъанавий экин турларидан ташқари, кўп марталик сабзавотлар етишти-риляпти. Буларга қўшимча равишда саноат, хизмат кўрсатиш лойиҳалари ҳисобига маҳалла-миз ишисизликдан холи ҳудудга айланди.

Кейинги йилларда томорқачиликдан ташқари чорвачилик, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, метални қайта ишлаш йўна-лишида янги ташаббуслар қулоқ ёзди. Тад-биркор Азизбек Машрапов асос солган “Азиз металл буюмлари” МЧЖда кўп машиналари учун турли ўлчам ва кўринишдаги қузовлар тайёрлаш, металларга ишлов бериш хизмати йўлга қўйилди.

— Мазкур йўналишда Бувайда туманидаги 2-техникум билан дуал таълим шаклида ишла-ялтим, — дейди тадбиркор. — Техникумнинг чилангар-павандчилик йўналишида таҳсил

олаётган 40 дан ортиқ ёш дуал таълим асо-сида ўқиб, ишлаш имкониятига эга. Яқинда улар билан ҳамкорликда қишлоқ ҳўжалиги тармоқлари учун керакли дронлар тайёрла-шни йўлга қўйди. Маҳсулотларимиз тежамор, бошқаришга қўлайлиги билан мутахассислар эътиборини тортди. Автоматизация қурилма-ни белгиланган жойга олиб боради. Машина дронни қувватлайди, қимёвий аралашмалар тайёрлаб беради. Умуман жараён бир жой-да тўлиқ бажарилади. Бу учар қурилма иш суъратини оширади, ортиқча харажати-нинг олдини олади. Ҳозир лойиҳамизни янада та-комиллаштириш, ишлаб чиқариш тармоғи учун қўшимча жиҳоз ва ускуналар олиб келиш борасида ишляялтимиз. Янги лойиҳа яна ўнлаб

ёшларни иш билан таъминлаш имконини бе-ради.

Худуддаги яна бир тадбиркор Маъмуржон Тошматов сут ва гўшт етиштириш йўналиши-да чорвалик тармоғини йўлга қўйган. У 100 бош қорамол боқишга мошлаган фермасини қуриб битказди. Янги тармоқ аҳоли дастур-хонига сут ва гўшт маҳсулотларини етказиб бериш, чорва наслдорлигини оширишда янги имкониятларга йўл очди.

Оққўрғон қишлоғи тумандаги энг гав-жум ҳудудлардан. Бир неча қишлоқ ва қўш-ни туманларни боғлайдиган йўллар маҳалла ҳудудидадн ўтган. Жорий йил мазкур маҳал-лага “Янги Ўзбекистон” қиёфасидаги маҳал-ла” мақоми берилди. Янги лойиҳа қишлоқ

меъморий қиёфаси, одамлар ҳаёт тарзига янгича рух, кўтаринчилик олиб кирмоқда. Бу ерда бўлган киши ташаббус доирасидаги кенг қўламли буёндоркорлик, ободонлаштириш ишларига гувоҳ бўлади. Йиллар давомида аҳо-ли ва транспорт ҳаракатланишига халал бериб келган, қўлбола савдо ва хизмат кўрсатиш шо-хобчалари ўрнида замонавий меъморий ечим-ларга эга бино ва иншоотлар қуриляпти.

— Маҳалламизда аҳоли бандлигини таъ-минлаш, камбағалликдан чиқариш орқали кундалик ҳаёт тарзи учун керакли шарт-шароит яратилмоқда, — дейди ҳоким ёрдам-чиси Жавлонбек Имомов. — Асосий эътибор кичик ишлаб чиқариш тармоқларини кенгай-тириш, савдо ва хизмат кўрсатишини ошириш,

Шероб Қорбобое оғлан суратлар.

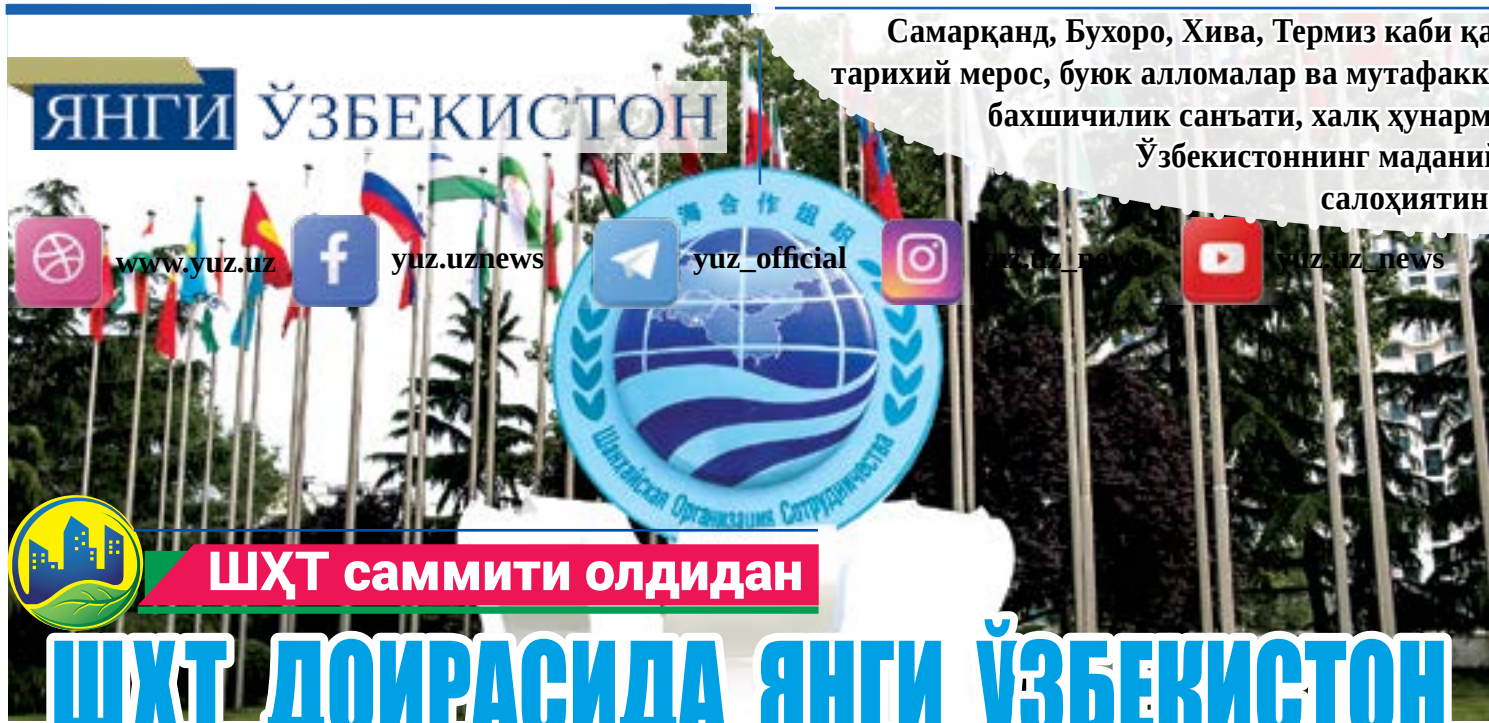
туризм, томорқачилик, чорвачиликни ри-вожлантириш, қайта ишлаш тармоқларини қуришга қаратилаяпти. Шу кунга қадар бу йўналишлар учун 200 миллион сўмдан ортиқ имтиёзли кредит берилди.

Лойиҳага кўра, йўллар асфальтланади, пиё-далар йўлақлари қурилиб, марказий кўча четига ўриндиқлар, темир тўсқислар ўрнатилади. Яшил майдонлар ташкил этилиб, ариқларга бетон ло-ток ётқизилади. Аини кунларда лойиҳа доира-сидаги ишлар бошланган. Энергия истеъмоли юқори бўлган уй-жой, ижтимоий соҳа объект-ларига энергия тежовчи муқобили қурилмалар ўрнатиляпти. Аҳолининг тоза ичимлик сувга та-лаби юқори. Ўтган асрнинг оптиминичи йилла-рида қазилган қудуқ ҳозирги талаб ва эҳтиёжга жавоб бермайди. Оқибатда аҳолининг аксария-ти ичимлик сув таъминоти борасида муаммога дуч келганди. “Янги Ўзбекистон” қиёфасидаги маҳалла” дастури доирасида янги сув қудуғи қа-зилиб, 500 дан ортиқ хонадонни тоза ичимлик сув билан таъминлаш борасидаги эски муаммо-ларга барҳам берилди.

— Аввал чекка қишлоқда замонавий йўл ва йўлақлар, дам олиш масканлари, ишлаб чиқариш корхоналари қурилади деса, ҳеч ким ишонмаган. Бугун бу ҳақиқатга айланди, — дейди тадбиркор Жамолдин Умматалиев. — Бу ҳаётбахш лойиҳаларда бевосита иштирок этиб, оз бўлса-да, юртдошларимга нафим тегаятганидан мамнунман. Автомобилларга техник хизмат кўрсатиб келаимиз. “Янги Ўзе-бистон” қиёфасидаги маҳалла” дастури доира-сида қўшимча лойиҳа, хизмат кўрсатиш тур-ларини кўпайтириб, яна ўнлаб иш ўринлари очишга бел боғлаганмиз. Аини мақсад учун бир миллиард сўмга яқин сармоя киритишни кўзлаб турибмиз.

Бошланган ҳаётбахш ислохотлар маҳалла ҳар жиҳатдан обод бўлиб, фойзли масканга ай-ланган бораётганидан дараб бермоқда. Бу од-дий, самимий, дилкаш одамлар кундалик ҳаёт тарзи ва ишларида янада аниқ кўринмоқда.

Расулжон КАМОЛОВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

www.yuz.uz yuz.uznews yuz_official yuz.uz_news

ШХТ саммити олдидан

ШХТ доирасида янги Ўзбекистон маданий дипломатияси

Яқин кунларда Қирғиз Республикаси пойтахтида VI Бутунжаҳон кўчманчилар ўйинларининг очилиш маросими, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти давлат раҳбарлари кенгашининг навбатдаги саммити ҳамда "ШХТ +" учрашуви бўлиб ўтиши режалаштирилган.

Давлатимиз раҳбари ШХТ саммитларида доим ташкилотнинг очиқ ва блоқдан холи мақомини сақлаш, яхши қўшничилик, ишонч ва трансшегаравий муаммоларни дипломатик йўл орқали ҳал этиш, хавфсизлик таҳдидларига қарши универсал марказни ташкил этиш каби сиёсий-дипломатик тақлифларни илгари суриб келмоқда. Шу билан бирга, маданий-гуманитар йўналишда илгари сурган ШХТ маданий алмашинувлар тақвимини ишлаб чиқиш, Маданиятлараро мулоқот форуми, халқ ижодиёти халқаро фестиваллари ҳамда тиббиёт туризми альянсини шакллантириш каби тақлиф ва ташаббуслари алоҳида аҳамиятга молик. Бинобарин, ушбу ташаббуслар ташкилот маконидан тинчлик, барқарор тараққиёт, халқлар дўстлиги ва ўзаро ҳурмат муҳитини янада мустаҳкамлаб, янги Ўзбекистоннинг халқаро нуфузини юксалтиришга хизмат қилади.

Бугунги мураккаб ва тез ўзгараётган дунёда давлатлар ўртасидаги муносабатлар нафақат сиёсий ва иқтисодий манфаатлар, балки халқлар ўртасидаги ўзаро ишонч, ҳурмат ва маданий яқинлик асосида ҳам ривожланмоқда. Турли цивилизациялар ва маданиятларни бирлаштирган халқаро ташкилотлар доирасида маданий-гуманитар ҳамкорликнинг аҳамияти тобора ортиб бораётгани ҳам шундан далолат беради.

Шу нуқтаи назардан, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти маконидан маданий дипломатиянинг янгича мазмун ва аҳамият касб этаётгани диққатга сазовор. Бугун ШХТ нафақат сиёсий, иқтисодий ва хавфсизлик масалалари муҳокама қилинадиган кўп томонлама майдон, балки турли халқлар, тиллар, динлар ва цивилизациялар

ўртасида маданиятлараро мулоқотни ривожлантириш учун улкан имкониятларга эга макон сифатида ҳам намоён бўлмоқда.

Ташкилотта аъзо давлатларда уч миллиарддан ортиқ одам истиқомат қилади. Ана шу кенг маконда янги Ўзбекистоннинг кўп томонлама маданий дипломатияси тобора муҳим аҳамият касб этмоқда.

Сўнгги йилларда мамлакатимизни ташқи сиёсатининг очиқлик, ўзаро ишонч, яхши қўшничилик ва конструктив мулоқот тамойиллари асосида изчил ривожланиши маданий-гуманитар соҳада ҳам ўзининг амалий ифодасини топмоқда. Ўзбекистон маданиятини нафақат миллий меросни намойиш этиш воситаси, балки давлатлар ва халқлар ўртасида ишончини мустаҳкамлаш, ўзаро аниқлашнинг чуқурлаштириш ва тинчликпарвар мулоқотни ривожлантиришнинг самарали дипломатик воситаси сифатида кўрмоқда.

Бу ёндашув, аввало, мамлакатимизнинг тарихий ва маданий салоҳияти билан чамбарчас боғлиқ. Ўзбекистон асрлар давомида Шарқ ва Ғарб, турли цивилизациялар ва халқларни боғлаб турган маданий макон сифатида шаклланиган. Самарқанд, Бухоро, Хива, Термиз каби қадимий шаҳарлар, Буюк ипак йўли билан боғлиқ тарихий мерос, буюк алломалар ва мутафаккирлар қолдирган илмий-маънавий хазина, мақом ва бахшичилик санъати, халқ хунармандчилиги ва амалий санъат аъёнлари Ўзбекистоннинг маданий дипломатия соҳасидаги улкан салоҳиятини белгилаб беради.

Янги Ўзбекистон бу салоҳиятни замонавий ташқи сиёсатининг муҳим ресурси сифатида самарали ишга солмоқда. Айниқса, тузилма доирасидаги маданий-гуманитар ҳамкорликда мамлакатимизнинг ташаббускорлиги тобора яққол намоён бўлмоқда.

Ўзбекистон томони ташкилот доирасида маданий алмашинувларни тизимли ташкил этиш мақсадида ҳар йили ШХТ маданий алмашинувлар тақвимини тасдиқлаш ташаббусини илгари сурди. Мазкур тақлиф мамлакатимизнинг маданий ҳамкорлигини алоҳида тадбирлар мажмуи сифатида эмас, балки изчил, тизимли ва узоқ муддатли жараён сифатида кўраётганини аниқлатади.

Самарқанд, Бухоро, Хива, Термиз каби қадимий шаҳарлар, Буюк ипак йўли билан боғлиқ тарихий мерос, буюк алломалар ва мутафаккирлар қолдирган илмий-маънавий хазина, мақом ва бахшичилик санъати, халқ хунармандчилиги ва амалий санъат аъёнлари Ўзбекистоннинг маданий дипломатия соҳасидаги улкан салоҳиятини белгилаб беради.

Дурбек САЙФУЛЛАЕВ, Тошкент давлат шарқшунослик университети проректори, тарих фанлари доктори, профессор

2024 йил 12 июль куни Беларусь Республикасининг Витебск шаҳрида "Славянскӣ базар — Витебск" халқаро санъат фестивали доирасида ШХТга аъзо давлатлар маданият вазирларининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Фестиваль доирасида аъзо давлатларнинг Миллий маданиятлар куни ташкил этилгани ҳам маданий дипломатиянинг амалий аҳамиятини кўрсатади. Айниқса, ШХТнинг янги аъзоси — Беларусь томонидан бундай тадбирнинг ташкил этилиши ташкилотнинг кенгайиши билан

бирга маданий-гуманитар мулоқот имкониятлари ҳам ошётганидан дарак бери.

2024 йил 9 июль куни қабул қилинган Остона декларациясида ШХТнинг маданий-гуманитар йўналишини ривожлантириш, маданият ва санъат соҳасидаги ҳамкорлигини кенгайтириш, тарихий ва маънавий меросни асраш ҳамда маданий хилма-хиллигини қўллаб-қувватлаш зарурлиги қайд этилди. Хужжатда Ўзбекистоннинг ШХТ маданий алмашинувлар тақвимини ишлаб чиқиш ташаббуси алоҳида қайд этилгани мамлакатимизнинг ушбу соҳадаги фаол позициясига берилган юксак эътибор ифодасидир.

2025 йилда ШХТ доирасида маданий-гуманитар ҳамкорлик янада фаоллашади. Хитойнинг Циндао шаҳрида маданий ва туристик алмашинув фестивали, ШХТ мамлакатлари ҳайкалтарошлик кўргазмаси, маданият ва туризм экспертлари йиғилиши, маданият вазирларининг 22-йиғилиши, кино ва телевидение асарлари намойиши ҳафталиқи каби қатор тадбирлар ўтказилди.

2025 йил 10-31 март кунлари Циндаода ташкил этилган маданий ва туристик алмашинув фестивали доирасида миллий хунармандчилик ярмаркаси, миллий таомлар намойиши, анъанавий либослар кўргазмаси, маданий дастурлар ва тематик саёҳатлар ташкил этилди. Бундай тадбирлар маданият ва туризмнинг уйғунлигини таъминлаш, халқларнинг бир-бири ҳақидаги тасаввурини бойитиш ва янги туризм йўналишларини шакллантиришга хизмат қилди.

Ўтган йили Ўзбекистонда ҳам ШХТ Халқ дипломатияси маркази орқали маданий-гуманитар ҳамкорликка қаратилган қатор лойиҳалар амалга оширилди. Хусусан, 26-27 ноябрь кунлари Ўш шаҳрида "Ўзбекистон ва Қирғизистон ёшлари — яхши қўшничилик давомчилари" мавзусида трансшегаравий мулоқот платформаси ташкил этилди. Унинг доирасида мусиқий концерт ва Заҳрирдин Муҳаммад Бобур ҳаёти ҳамда меросига бағишланган спектакль намойиш этилди.

Бундай лойиҳаларнинг аҳамияти шундаки, улар маданий дипломатиянинг расмий тадбирлар доирасидан чиқариб, беvosита халқлар, ёшлар ва ижодкорлар мулоқоти билан бойитади.

Бу эса халқ дипломатиясининг энг муҳим вазифаси — давлатлар ўртасидаги муносабатларни жамоатчилик даражасида ҳам мустаҳкамлашга хизмат қилади.

2026 йил ШХТнинг 25 йиллиги доирасида маданий-гуманитар ҳамкорлик учун алоҳида аҳамият касб этди. Маданиятлараро мулоқот, тарихий ва маданий мерос, ижодий алмашинувлар ҳамда маданий дипломатияга эътибор янада кучайди. Бу жараёнда Ўзбекистоннинг ташаббускорлиги яна бир бор намоён бўлди.

Шу йил 23-25 июнь кунлари Наманган шаҳрида III Халқаро мақом санъати анжумани ҳамда аъзо давлатларнинг биринчи маданиятлараро мулоқот форуми бўлиб ўтди. Унда ШХТ котибияти вакиллари, хорижий давлатларнинг маданият вазирлари, дипломатик ваколатхоналар раҳбарлари, халқаро ташкилотлар вакиллари ҳамда 80 дан ортиқ давлатдан 250 га яқин маданият ва санъат вакили иштирок этди.

Наманган форуми Ўзбекистон Президенти томонидан ШХТ доирасида маданиятлараро мулоқотни ривожлантириш бўйича илгари сурилган ташаббуснинг амалий ифодаси бўлди.

Ушбу форумни Ўзбекистоннинг кўп томонлама маданий дипломатиясида янги босқичнинг бошланиши сифатида баҳолаш мумкин. Чунки унда маданият фақат миллий санъат намуналарини намойиш қилиш воситаси эмас, балки турли цивилизациялар ўртасида очиқ мулоқот, ўзаро аниқлашув ва ишончни мустаҳкамлаш омилли сифатида таъкин этилди.

Наманган шаҳрининг тадбир ўтказиладиган макон сифатида танлангани ҳам рамзий маънога эга. Бу заминда асрлар давомида шаклланган мақом, мусиқа, хунармандчилик ва халқ санъати аъёнлари бугун замонавий халқаро маданий мулоқот билан уйғунлашмоқда. Шу тариқа миллий маданий мерос халқаро дипломатиянинг таъсирчан воситасига айланмоқда.

2026 йил 14 июль куни Бишкек шаҳрида ўтган "SCO Countries Civilizations Dialogue — 2026" тадбирида аъзо давлатларнинг 200 дан ортиқ маданият вакили, давлат органлари, оммавий ахборот воситалари ва илмий доиралар иштирок этди. Маданий лойиҳалар тақдими, тематик давра суҳбатлари, "Beautiful SCO" санъат кўргазмаси ва рақамли тарихий-маданий кўргазма ташкил этилгани ШХТ маконидан цивилизациялар мулоқотига қизиқиш тобора ортиб бораётганини кўрсатади.

19 июль куни Қирғизистоннинг Чўлпонота шаҳрида аъзо давлатлар маданият вазирларининг 23-йиғилиши бўлиб ўтди. Унда 2026-2027 йиллар учун ШХТ доирасидаги маданий алмашинув тадбирлари рўйхати тасдиқланди.

Шу тариқа Ўзбекистон томонидан 2024 йилда илгари сурилган маданий алмашинувлар тақвимини шакллантириш ташаббуси маданий ҳамкорлигини тизимли равишда ривожлантиришнинг муҳим механизмларидан бири сифатида амалий аҳамиятини намоён этмоқда.

2026 йилда Пекин шаҳридаги ШХТ котибиятида Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 35 йиллигига бағишланган "The Development of Modern Uzbekistan" номли интерактив фотоқўргазма ташкил этилгани ҳам мамлакатимиз маданий дипломатияда замонавий форматлардан фойдаланишга интилаётганидан далолат. Кўргазмада Ўзбекистон тарихи, маданияти, замонавий тараққиёти ва мамлакатимизнинг тузилма доирасидаги фаолиятини акс эттирувчи қарийб 60 та фотосурат намойиш этилди.

Бугун маданий дипломатиянинг мазмуни рақамли технологиялар таъсирида тубдан ўзгармоқда. Ижтимоий тармоқлар, сунъий интеллект, виртуал музейлар, рақамли архивлар ва мультимедия платформалари миллий маданиятни кенг аудиторияга етказиш учун улкан имкониятлар яратмоқда.

Ўзбекистон учун бу борада имкониятлар, айниқса, кенг. Буюк алломаларимиз ва мутафаккирларимиз меросини рақамлаштириш, виртуал музейлар яратиш, тарихий шахслар ва миллий ҳаётлар образини замонавий форматларда тарғиб қилиш, кўп тили рақамли платформалар орқали Ўзбекистон маданиятини ШХТнинг улкан аудиториясига етказиш мумкин.

Маданий дипломатиянинг яна бир муҳим йўналиши — ёшлар. Бугун ёш блогерлар, режиссёрлар, мусиқачилар, дизайнерлар ва рақамли контент яратувчилар миллионлаб одамга таъсир кўрсата олади. Шу боис, ШХТга аъзо давлатлар ёш ижодкорлари ўртасидаги алмашинувларни кенгайтириш стратегик аҳамиятга эга.

Шу нуқтаи назардан, аъзо давлатларнинг ёшлари ўртасида ҳар йили маданий контент танловини ўтказиш ташаббуси замонавий маданий дипломатия талабларига тўла мос келади.

Умуман олганда, 2024-2026 йилларда ШХТ доирасидаги маданий-гуманитар тадбирлар ва Ўзбекистон илгари сурган ташаббуслар мамлакатимизнинг ташкилотдаги маданий дипломатияси изчил ривожланиётганини кўрсатади.

Энг муҳими, мамлакатимиз маданий ҳамкорликда фақат иштирокчи сифатида эмас, балки янги гоя ва ташаббусларни илгари сураётган фаол давлат сифатида намоён бўлмоқда. Маданий алмашинувлар тақвимини шакллантириш ташаббуси, маданиятлараро мулоқотни ривожлантириш, Наманганда биринчи ШХТ маданиятлараро мулоқот форумини ўтказиш, халқ дипломатияси механизмларидан фойдаланиш, ёшлар ва ижодкорлар ўртасида алмашинувларни кенгайтириш каби йўналишлар ана шу ёндашувнинг амалий ифодасидир.

КЎЗГҮ 5

2026 йил 24 август, 172-сон

Юксалиш палласи

ТАЪЛИМДА ДЕМОКРАТИК БОШҚАРУВ МОДЕЛИ

Илк тажриба ва реал натижалар

Ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданият юксак бўлмаган жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш, адолатли фуқаролик жамиятини барпо этиш мушкул. Мамлакатимизда аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Давлатимиз раҳбарининг 2025 йил 26 ноябрдаги "Ўзбекистон Республикасида юридик таълим ва илм-фанни янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони юридик таълим тизимини сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқишда муҳим қадам бўлди. Бу орқали ҳуқуқий таълим, илм-фан ва амалиёт ўртасидаги узвий боғлиқликни таъминлаш устувор вазифа сифатида белгилаб қўйилди.

Шунингдек, фармон ижроси доирасида илк бор юридик таълимда демократик бошқарув тамойиллари жорий этилиб, университет раҳбар органларини сайлаш амалиёти йўлга қўйилди. Юридик университетларда декан ва бошқа раҳбарлар сайланадиган, профессор-ўқитувчилар қарорларини қабул қилиш жараёнида кенгаш орқали беvosита иштирок этадиган тизим ўрнатилди.

Энди муҳим қарорлар бир кишининг ёки айрим шахсларнинг иродаси билан эмас, балки жамоавий муҳокама асосида қабул қилинмоқда. Бугун академик жамоа умумий мақсад йўлида биргаликда қарор чиқарадиган тизимга айланган, профессор-ўқитувчилар университет ҳаётида дахлдор масалаларда ўз сўзини айтиш, гоя ва тақлифларини илгари суриш имконига эга бўлган. Бошқача айтганда, бу университет ягона оиласи бамаслаҳат қарор қабул қилишга ўтди дегани.

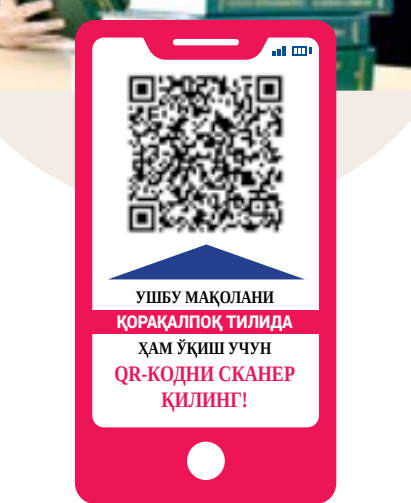
Юридик таълимда демократик бошқарув тамойилларини ҳаётга табиқ этиш учун университетда муҳим институционал ангиллик — Университет профессорлар кенгаши институтини жорий этилгани ҳам муҳим ангиллик. Мазкур кенгаш камида 9 нафар тажрибали профессор-ўқитувчилардан иборат бўлган таркибда шакллантирилди. Кенгаш аъзолари 5 йил муддатга сайланади ва бир шахс кетма-кет икки муддатдан ортиқ сайланиши мумкин эмас. Мазкур тартиб кенгаш фаолиятида изчиллик билан бир қаторда янгилиниш ва очиқлик тамойилларини таъминлайди.

Профессорлар кенгаши университети ҳаётида ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган қатор стратегик ваколатларга эга. Хусусан, университетнинг узоқ ва ўрта муддатли ривожланиш стратегияларини тасдиқлаш, халқаро рейтингларда муносиб ўрин эгаллашга қаратилган мақсадли чора-тадбирларни белгилаш, ҳуқуқ соҳасидаги долзарб илмий тадқиқотлар учун устувор йўналишларни аниқлаш ана шу кенгаш зиммасига юклатилди. Шунингдек, академик ҳалоллик ва илмий этика стандартларини белгилаш, доимий ва вақтинчалик қўмиталар ташкил этиш орқали мураккаб масалаларни чуқур муҳокама қилиш имконияти яратилди.

Бу ваколатлар, аввало, университет бошқарувида интеллектуал салоҳиятга таяниш тамойилига содиқлигини яна бир бор тасдиқламоқда. Чунки кенгаш кўп йиллик илмий ва педагогик тажрибага эга, соҳани чуқур биладиган мутахассислардан шакллантирилди. Гапнинг индальосини айтганда, профессорлар кенгаши университетнинг ўзига хос "парламенти". У олийгоҳ ривожини жамоавий ақл, эркин фикр ва илгор тажрибага таянадиган бошқарув моделига олиб чиқади. Бундай ёндашув нафақат

профессор-ўқитувчиларнинг фаоллигини оширади, балки таълим сифати, илмий натижалар ва талабалар тайёргарлигига ҳам беvosита ижобий таъсир кўрсатади.

Жорий йил миллий таълим тизимида илк бор бундай қўламда ташкил этилган сайлов жараёнлари очиқлик, ошкоралик ва адолат тамойиллари асосида ўтказилди. Бу ҳолат сайловларнинг фақат натижаси эмас, балки уни ўтказиш маданияти ҳам муҳим эканини намоён этди. Сайлов жараёнларининг оммавий ахборот воситалари ҳамда ижтимоий тармоқлар орқали доимий ёритиб борилгани жамоатчилик ишончини мустаҳкамлади. Барча босқичлар ҳақида очиқ ахборот берилиши, муҳокамалар ва қарорларнинг шаффоф тарзда қабул қилиниши университет ҳаётида очиқ бошқарув муҳитини шакллантиришга хизмат қилди. Сайлов комиссияси раҳбариятининг жамоавий қарор орқали сайлангани эса академик

жамоада ўзаро ишонч, масъулият ва ҳам-жихатлигини кучайтиради.

Очигини айтганда, ушбу сайловлар университети жамоаси учун ўзига хос тажриба мактаби вазифасини ўтади. Номзодлар сайловчилар ишончини қозониш учун замонавий ташвиқот ва коммуникация воситаларидан кенг фойдаланди. Айниқса, рақамли макондаги ахборот платформаларидан самарали фойдаланилиши, очиқ сайлов дебатларининг ташкил этилгани, номзодларнинг сайлов-олди дастурлари сайловчилар учун қулай ва очиқ майдонларда тақдим қилингани

Ихтиёр БЕКОВ, юридик фанлар доктори, профессор

сайлов жараёнларининг мазмун-моҳиятини бойитди.

Сайловлар вакиллик демократияси қондаларига қатъий риоя этилган ҳолда ўтказилди. Академик шубҳалар ва тадқиқот марказлари вакиллари яширин овоз бериш орқали профессорлар кенгаши таркибини шакллантирди.

Кувонарлиси, номзодларнинг 45 фоизини хотин-қизлар ташкил этди. Шунингдек, уларнинг 18 фоиизи 30 ёшга тўлмаган ёш олимлар, яна 18 фоиизи эса 40 ёшгача бўлган илмий кадрлардан иборат бўлди. Айниқса, номзодларнинг 27 фоиизи дунёнинг нуфузли ТОП-300 рейтингларига кирувчи хорижий олий таълим муассасаларида докторлик диссертацияларини ҳимоя қилган фан докторлари экани алоҳида эътиборга лойиқ. Умуман олганда, сайлов натижалари юридик таълимда демократик бошқаруving мазмуни тараққийлаб бораётганини ва университети стратегик қарорларда академик жамоа овози ҳал қилувчи аҳамият касб этаётганини яққол намоён этди.

Юридик таълим тизимида бошқаруving академик-коллегиял моделини кучайтиришга қаратилган яна бир муҳим янгилик — Тошкент давлат юридик университети факультет деканлари ва уларнинг ўринбосарлари (академик департамент бошлиқлари ва тадқиқот марказлари раҳбарларини) сайлаш амалиёти жорий этилди. Бу, шубҳасиз, ОИМлар бошқарувида демократик тамойилларни институционал даражада мустаҳкамлаш йўлидаги яна бир муҳим босқичдир.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, факультет деканлари ва уларнинг ўринбосарлари сайлаш бўйича илк сайловлар ошкоралик, муқобиллик ва тенг сайлов ҳуқуқи принциплари асосида ўтди. Номзодлар ўз дастурлари билан чиқиш қилдилар, овоз бериш яширин тарзда ўтказилди ҳамда қузатувчилар иштироки таъминланди. Шунингдек, сайлов жараёнида нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари қузатувчи сифатида иштирок этди. Бу эса сайловларнинг шаффофлигини таъминлашга хизмат қилди.

Сайловчиларнинг таркиби ҳам демократик иштирок тамойилига мос равишда кенгайтирилган дейиш мумкин. Боиси овоз беришда университетда фаолият кўрсатувчи профессор-ўқитувчилар ва тадқиқот марказларининг тўлиқ таркиби, таянч доктортанглар вакиллари, шунингдек, талабалар ассоциацияси томонидан кўрсатилган талабалар вакиллари қатнашди.

Албатта, ҳар қандай янгиликни амалиётга жорий этишнинг дастлабки босқичида "Буни урдалай олиамизми?" деган ҳади ва масъулият ҳисси бўлади. Айниқса, олий таълим муассасаларида бундай демократик бошқарув механизмларини жорий этишдек катта ва долзарб вазифанинг илк бор Тошкент давлат юридик университетига ишониб топширилгани зиммамизга юксак масъулият юклагани рости.

Зеро, Тошкент давлат юридик университети ўзининг бой илмий салоҳияти, маълуми профессор-ўқитувчилари, ҳуқуқий тафаккур ва академик маданияти билан бу борада кўп йиллик тажрибага эга. Ана шу салоҳият, жамоавий масъулият ва янгиликка очиқлик туфайли университет бу мураккаб вазифани катта масъулият, юксак маҳорат ва пухта ёндашув асосида амалга оширди. Бугун эса бу жараён юридик таълимда демократик бошқаруving амалда ишлайдиган модели сифатида ўзининг дастлабки самараларини намоён этмоқда.

Бахшичилик бу — қуруқ сўзларни қофия қилиб, дўмбира чертиб қуйлаш эмас. Шу жиҳатга жиддий эътибор қаратиш зарур. Ундай ижрочилар бахшилик санъатининг даражасини пасайтириб қўймоқда. Тўғри, “сен фалон нарсани яратма”, “пистон нарсани яратма” ёки “сен бундай яратясан”, деб уларни таъқиб қилиш керак эмас. Лекин бу санъатнинг асл қадри ва қимматини билиб муносабатда бўлиш шартлигини унутмаслик лозим.

Фольклор — миллат томирларида оқаётган тарих, руҳи ва дунёқарашининг кўзгусидир. У шунчаки ўтмишдан садо берувчи эски хотиралар эмас, бугунги кунимизни мазмунан бойитиб, келажагимизга йўл кўрсатувчи бебаҳо маънавий хазина ҳам. Инсоният ўз орзу-умидлари, қувончу ташвишлари, ҳаёт фалсафаси ва эзгуликка бўлган ишончини асрлар давомида халқ оғзаки ижоди намуналарида акс эттириб келган. Шу боис, дostonларнинг сеҳрли сатрларида, аллаларнинг майин оҳангида бутун бир миллатнинг юраги уриб туради.

Шиддатли ўзгаришлар ва глобаллашув даврида миллий қадриятларни асраб-авайлаш ҳамда инсонни инсон қилиб турувчи асл фазилатларни сақлаб қолишда фольклорнинг ўрни бекиёс. Зеро, ўз илдиридан озикланмаган дарахт кўкармаганидек, тарихий хотира-си ва миллий меросидан узилган халқнинг ҳам пойдевори мустаҳкам бўлмайди. Бугунги кунда ушбу бой меросни нафақат сақлаб қолиш, балки унинг замиридаги ҳикматларни замонавий ҳаётимизга уйғунлаштириш ҳар қачонгидан-да долзарб.

Биз айна шу мавзуларда — миллий меросимизнинг ҳаётимиздаги ўрни, унинг замонавий талқини, келажак авлод тарбиясидаги аҳамияти ҳамда ўзбек фольклоршунослиги олдида турган муҳим вазифалар ҳусусида та-ниқли фольклоршунос олим, профессор Шомирза Тўрдишоев билан суҳбатлашдик.

— Мамлакатимизда маданият ва санъатни ривожлантириш давлат сиёсати даражасида кўтарилган бутунги кунда фольклоршунослик соҳаси олдида ҳам муҳим вазифалар бор. Биламиз, бу бора-да салмоқли лойиҳалар амалга оширил-моқда. Аввало, шулар ҳақида таллашасан.

— Фольклор йўналиши фақат ўтмишга тегишли мерос эмас, у бугунги жамиятни маънавий жиҳатдан мустаҳкамлайдиган, келажакка йўл кўрсатадиган муҳим манба ҳамдир. Уни ўрганиш, асраш ва замонавий шаклларда тарғиб қилиш эса нафақат олим-лар, шу билан бирга, бутун жамият олдида турган муҳим вазифа ҳисобланади. Зеро, миллат ўз илдишларини унутмасгина унинг келажаги мустаҳкам бўлади.

Мазкур йўналишда қабул қилинган қатор фармон ва қарорлар соҳани тизимли ра-вишда ривожлантиришга хизмат қилмоқда. Президентимизнинг 2018 йил 28 ноябр-даги “Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш концеп-циясини тасдиқлаш тўғрисида”ги қарори-да фольклор меросини асраш, ўрганиш ва тарғиб қилиш устувор вазифалардан бири сифатида белгиланди.

Шу асосда ҳудудларда маданият мар-казларининг фаолияти кенгайтирилиб, бах-шичилик, достончилик ва халқ ижрочилиги анъаналарини қўллаб-қувватлаш бўйича аниқ дастурлар амалга оширилди. Халқ оғ-заки ижоди намуналарини ҳудудма-ҳудуд юриб, экспедициялар орқали аниқ ва му-камал ҳолда ёзи олиш, йиғилган достон, эртақ, қўшиқ ва мақолларни замонавий ил-мий талаблар асосида тўпламлар ҳолида нашр қилиш, уларнинг тарихий тараққиёти, поэтикаси ҳамда говийи-бадийи хусусият-ларини чуқур ўрганиш асосий вазифалар қи-либ белгиланди. Анъанавий фольклорнинг унутилиб бораётган кўҳна унсурлари ва но-дир ижро йўллариини қайта тиклаш, шунинг-дек, оғзаки ижод архивини электрон базага ўтказиш орқали келажак авлод ва тадқиқот-чилар учун қулай шароит яратиш шулар жумласидан.

Амалий натижаларга назар ташласак, сўнгги йилларда илмий-фольклор экспеди-циялари орқали қўллаб қўлқ оғзаки ижо-ди намуналари йиғилди. Қорақалпоғистон Республикаси, Сурхондарё, Қашқадарё ва Хоразм вилоятлари ҳудудларида ўтказилган тадқиқотлар натижасида ўнлаб янги дoston-лар, қўшиқлар ва ривоятлар китоб, аудио ва видео шаклларда нашр этилди.

Уларни халқаро миқёсда тарғиб этиш борасида ҳам аниқ қадамлар ташланди. Жумладан, 2019 йилда Термиз шаҳрида ўт-казилган Халқаро бахшичилик санъати фе-стивалида 70 дан ортиқ мамлакат вакиллари иштирок этди. Шу фестивал орқали ўзбек бахшичилик санъати жажон ҳамжамиятига кенг намойиш қилиниб, унинг нуфузи янада

ошди. Бу эса миллий меросимизни сақлаш ва келажак авлодга етказишда мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда. Зеро, мил-лат ўз илдишларини унутмаса, унинг келажак-и ҳам мустаҳкам бўлади.

— Бахши-шоир Эргаш Жуманбулбул авлоди вакили сифатида илмий фаолиятингизда “Тўрўғли” туркумидаги дoston-лар алоҳида ўрин тутди. Ушбу асардаги образлар ва сюжетлар бутунги инсон та-факкури ҳамда маънавий дунёсига қан-дай таъсир кўрсатиши мумкин?

— Бахшилар юртида туғилганман. Отам Эргаш Жуманбулбулнинг невараси бўлган. Менинг фольклоршунос бўлишим, шу йўлда ўқиб-ўрганишим ва илмий изланишлар олиб боришим табиий ҳол эди. Фольклор ҳар бир одмининг қонида бор ва ҳар қандай тилининг ибтидоисида улкан билимларга дахлдор ту-шунчалар мавжуд. Шундай экан, фольклор бизга ўзимизни, ўзлгимизни англашга ёр-дам бериши билан ҳам бениҳоя қимматли.

Бу борада фахрланишга ҳақли халқимиз, чунки биз “Алпомиш” ва “Тўрўғли” каби мумтоз эпосларнинг меросхўримиз. Устоз Ҳоди Зарифнинг “Ҳақиқатим халқ ичида”, деган иккови бежиз эмас. Аслида, салтанат тузуви ва уни юритувчи Тўрўғлидек ал-лар бағрикенглик сиёсатини олиб борган толерант шахслардир. Улар ўзлари мансуб бўлган “локомотив” миллат атрофида қўллаб эл-эллатларни бирлаштириб, уларнинг бирдек камол топиши учун шарт-шароит яратган. Тўрўғлининг буюклиги ва суюклиги шун-даки, у кечиримли бўлган. Бу инсон ички оламининг нақадар гўзаллигидан ва юксак маънавиятидан дарак беради. “Алпомиш” ва “Тўрўғли” асарлари кишиларга ҳаётда эзгу-лик, фазилат ва ҳикмат қидириб яшаш энг олий саодат эканини, бироқ бу саодат ҳам-мага ҳам насиб этавермаслигини англатади.

Аслида, эзгулик, яхшилик фазилати қумдаги олтин заррасига ўхшайди. Зарра-ни қумдан ажратиб олиш учун қанчалар заҳмат чекиш керак. “Бу кун-ку” деб қўл силтаб кетишдан осони йўқ. Комиллик йў-лидаги одам гўёки олтин ажратувчидир. Ушбу дostonлардаги образлар ва сюжетлар Ватан тақдир, шаъни ва шавкати билан нафақ олувчи эр ўғлонлар борлигини, улар бор экан, бу салтанат ҳеч қачон завол топ-маслигини англатади.

Асар қаҳрамони Тўрўғли ана шундай эр ўғлон эди. Унинг ўйи, сўзи ва амали бир-бири билан боғлиқ бўлган. Уйлаганинг ҳаё-тинига, айтганинг ва қилган амалинг эса тақдиринга айланади. Эпос — халқнинг ба-дий тақдирномаси. Эпоснинг сабоғи жуда кўп. Уни ўқиб, уқиб, ўтмиш, бугун ва келажакнинг моҳиятини тушуниб борасиз.

“Тўрўғли” ва “Алпомиш” туркумидаги дostonлар халқ ҳаёти ва турмушини, унинг орзу-умидлари ҳамда юксак мақсадларини, маънавий-эстетик оламини кенг миқёсда бадий акс эттирувчи асар сифатида бебаҳо мерос саналади. Уни мутлоа қилган сари инсоннинг тафаккури теранлашиб, маъна-вий олами тозариб бораверади.

— Бутун рақамли платформалар фольклорни кенг аудиторияга етказишда муҳим воситага айланмоқда. Сизнинг бу борадаги қарашларингиз қандай? Ўзбек фольклорини халқаро миқёсда тарғиб қилиш учун қайси йўналишларга устувор аҳамият бериш зарур деб ўйлайсиз?

— Тўғри, бугунги кунда ҳамма нарса компьютерлаштирилляпти, рақамлаштирил-ляпти. Лекин бу жараён фақат компьютернинг вазифаси бўлиб қолиши керак эмас. Чунки компьютер ҳам барибир сунъий интеллект. Фольклор инсоннинг камолотига хизмат қилади, шу боис, унинг асосида инсон қал-би туриши керак. Ҳазрат Румийнинг “Кўн-гилдан кўнгилга дарча бор” деган ҳикматли сўзи бежиз айтилмаган. Чиндан ҳам кўнгил-дан кўнгилга йўл бекордан бекор очилмайди. Фольклорнинг муҳим жиҳати шуки, у бутун адабиётнинг, санъатнинг тили бўлган инсон кўнглидир. Яъни бу ерда бевосита кўнгли ҳақида гап кетаяпти.

Масалан, эртаклар ва ҳар қандай мифо-логик асарларни олиб қарайдиган бўлсак, барчасининг асосида кўнгил туради. Чунки сўзининг қадри шундаки, у шунчаки фикрни етказадиган восита эмас, аввало, одамнинг кўнглини ифода этадиган восита бўлиши ке-рак. Айнан шу ерда фольклорнинг ўрни жуда муҳим.

Ўзбек фольклорини халқаро миқёсда тарғиб қилишда рақамли технологиялар-дан фойдаланиш, академик таржималар ва халқаро фестивалларни ташкил этишга устувор аҳамият бериш зарур. Бу жараёнда замонавий медиа имкониятлари ва илмий ҳамкорлик ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Рақамлаштириш жараёналари эса соҳа-нинг янги босқичга кўтарилишига хизмат қилсин. Бугунги кунда илмий муассасалар ва архивларда сақланаётган қўлёзма, аудио ва видеоматериаллар босқичма-босқич электрон форматга ўтказилиб, маълумотлар базалари яратилмоқда. Бунинг натижасида минглаб манбалар тадқиқотчилар ва кенг жамоатчилик учун очик бўлиб бормоқда.

— Фольклорни замонавий платфо-рмалар форматига солиб тақдим этиш асарининг мазмун-моҳияти ва бадий қим-матига таъсир қилмайди?

Фестиваль илк маротаба 2019 йилда Сурхондарё вилоятида, 2021 йилда Қорақал-поғистон Республикасида, 2023 йилда Сир-дарё вилоятида, 2025 йилда эса Хоразмнинг Хива шаҳрида ўтказилди. Давлатимиз раҳба-рининг 2019 йил 14 майдаги “Бахшичилик санъатини янада ривожлантириш чора-тад-бирлари тўғрисида”ги қарори бу борада муҳим ҳужжат бўлди. Ушбу ноёб санъат турини асраб-авайлаш ва ривожлантириш бўйича юртимизда муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Бу борада “Алпомиш” дostonининг минг йиллиги кенг нишонланганини, Самарқанд шаҳрида атоқли бахшиларимиз хотирасига бағишланган ёлғорлик мажмуалари бунёд этилганини, давлатимиз томонидан “Ўзе-бекистон Республикаси халқ бахшиши” фахрий унвони таъсис қилинганини алоҳида қайд этиб ўтиш лозим.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда бах-шичилик соҳасига берилаётган эътибор туфайли бу санъат тури янада юксалди.

— Фольклорнинг фольклорлиги шунда-ки, у фақат бир замон билан боғланиб қолма-ган. Масалан, “Алпомиш” ёки “Тўрўғли”ни олайлик. Уларда қуйилган ҳолатлар ўтган асрларга тааллуқли бўлиши мумкин. Лекин асрдан асрга, одамдан одамга ўтадиган бир руҳ бор. Инсонни инсон қилиб турадиган фазилатларнинг барчаси ўша моҳиятда му-жассам. Яна бир муҳим жиҳати шундаки, унда одамнинг одамийлиги қуйланади ва у айнан шуниси билан ажралиб туради, шу-ниси билан аҳамиятли. Шунинг учун ҳам фольклор ҳеч қачон қаримайди, эскирмайди, йўқолмайди. Унинг қонун-қондалари ўзгар-майди, ўлчамлари эса билимга боғланади. Асарларнинг айна моҳияти ҳам шунда.

Агар замонавий платформалар фоль-клорнинг айна ўзини ўзлаштириб олса ва у ўша ўзанда оқса, ҳеч қачон адашмайди. Аммо “уни ангилмайман, ўзгартириш кирита-ман”, деса, албатта, бу соҳанинг асл моҳияти ўзгариб кетади. Шунинг учун ҳам замонавий платформалар фольклорнинг моҳиятига, ил-дизига, аслига ўзгартириш киритмаслиги ва унга тегмаслиги керак.

— Бугунги кунда бахшичилик соҳа-сида кузатилаётган ўзгаришлар ҳақида нима дея olasiz? Аяна ва замонавий-лик ўртасидаги мувозанатни сақлашнинг қандай самарали йўллари бор?

— Ўзбек миллий бахшичилик ва достончилик санъатининг ноёб намуналари-ни асраш, ривожлантириш, тарғиб қилиш, ёшлар қалбида ушбу санъат турига нисбатан ҳурмат ва эътибор туйғуларини кучайтириш, халқлар ўртасидаги дўстлик ва биродарлик ришталарини мустаҳкамлаш, маданий-маъ-навий муносабатлар доирасини халқаро миқёсда янада кенгайтириш мақсадида 2019 йилдан буюн Халқаро бахшичилик санъати фестивали ўтказилиб келинмоқда.

Фестиваль илк маротаба 2019 йилда Сурхондарё вилоятида, 2021 йилда Қорақал-поғистон Республикасида, 2023 йилда Сир-дарё вилоятида, 2025 йилда эса Хоразмнинг Хива шаҳрида ўтказилди. Давлатимиз раҳба-рининг 2019 йил 14 майдаги “Бахшичилик санъатини янада ривожлантириш чора-тад-бирлари тўғрисида”ги қарори бу борада муҳим ҳужжат бўлди. Ушбу ноёб санъат турини асраб-авайлаш ва ривожлантириш бўйича юртимизда муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Бу борада “Алпомиш” дostonининг минг йиллиги кенг нишонланганини, Самарқанд шаҳрида атоқли бахшиларимиз хотирасига бағишланган ёлғорлик мажмуалари бунёд этилганини, давлатимиз томонидан “Ўзе-бекистон Республикаси халқ бахшиши” фахрий унвони таъсис қилинганини алоҳида қайд этиб ўтиш лозим.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда бах-шичилик соҳасига берилаётган эътибор туфайли бу санъат тури янада юксалди.

Бахшичилик бўйича турли фестивал ва танловлар ташкил қилинди ва уларда ёш йигитлар, ҳаттоки қизлар ҳам дўмбира чертиб, достон ва термаларни баралла қуйламоқда. Албатта, мамлакатимизда миллийликни те-ран англаш ва ёшларда миллий қадриятлар билан фахрланиш туйғуларини мустаҳкам-лаш гоёсининг илгари сурилаётгани таҳсин-га сазовор.

Айтиш мумкинки, бу янгиланишлар-нинг яхши томонлари билан бирга айни пайтда соҳага бошқача кўз билан қарайдиган одамлар ҳам пайдо бўлиб қолди. Бахшичи-лик халқ санъати бўлса-да, у асло жўн эмас. Содда бўлиши мумкин, лекин ҳеч қачон жўн бўлмайди. Бугун баъзи бир бахшиларнинг яратётган термаларини ёзма равишда ўқиб кўрсангиз, уларнинг асарият қисми бадий жиҳатдан жуда бўш эканини кўришингиз мумкин.

Бахшичилик бу — қуруқ сўзларни қо-фия қилиб, дўмбира чертиб қуйлаш эмас. Шу жиҳатга жиддий эътибор қаратиш зарур. Ундай ижрочилар бахшилик санъатининг даражасини пасайтириб қўймоқда. Тўғри, “сен фалон нарсани яратма”, “пистон нарсани яратма” ёки “сен бундай яратясан”, деб уларни таъқиб қилиш керак эмас. Лекин бу санъатнинг асл қадри ва қимматини билиб муносабатда бўлиш шартлигини унутмаслик лозим. Шунинг учун мен бу санъат турини суниетсизмол қилишларига қаршиман. Чунки ўзим шу соҳанинг неча йиллик фидойиси ва изланувчисиман.

— Халқаро майдонда ўзбек фоль-клорини кенг тарғиб қилиш учун қайси йўналишларга кўпроқ эътибор қаратиш лозим деб ўйлайсиз?

— Ўзбек фольклорини халқаро миқёсда тарғиб қилиш учун рақамли технологиялар-дан фойдаланиш, академик таржималарни кўпайтириш, халқаро фестивал ва медиа лойиҳаларини янада ривожлантиришга аҳа-мият бериш айни муддао. Бунда замонавий ёндашув ва миллий анъаналарнинг уйғунла-шиши муҳим роль ўйнайди. Видео ва анима-циялар яратиш орқали достон ва эртакларни чет тилларда тақдим этиш, интернет ҳамда ижтимоий тармоқларда махсус контентлар тарқатиш керак.

Шунингдек, виртуал музейлар, интер-актив порталларни ташкил этиш, халқ оғ-заки ижоди намуналарини юқори савияда бошқа тилларга таржима қилиш ҳамда ил-мий изоҳлар ва луғатлар билан чет эллик тадқиқотчилар учун китоблар чоп этиш за-рур. Халқаро миқёсда кенг тарғиб қилиш мақсадида “Ўзбек халқ ижоди ёлғорликла-ри”нинг 100 жилдлик китоби нашри йўлга

қўйилди. Ҳозирга қадар унинг олтмиш жил-дини нашрдан чиқардик ва бу ишлар тизим-ли равишда давом этмоқда.

Худо хоҳласа, 2030 йилгача юз жилдлик китобларни нашр этиш якунига етади. Бу шунинг англатадики, бизнинг фольклоримизда сақланаётган ўзбек халқ ижоди, халқ дoston-лари, эртаклари, қўшиқлари, афсона-ривоят-лари асосий бойлик сифатида чоп этилади ва назмининг энг мумтоз намуналари халққа етказилади. Аслида, бу режа ўзбек фольк-лоршунослиги асосчиларида Ҳоди Зариф-нинг, шунингдек, академиклар Азиз Қаюмов, Тўра Мирзаев каби бутун фольклоршунос-ларимизнинг орзуси эди. Бунгача 37 томлик “Ўзбек халқ ижоди” сараланган намуналари чоп этилганди, лекин ушбу 100 жилдлик тўлмас халқимизнинг бой хазинасини бутун жаҳонга таништиш лойиҳаси ҳисобланади.

Тасаввур қилинг, ҳар бири қирқ-эллик босма табоқдан иборат бўлган жилдлар ти-зилиб турибди. Улар фақат кўрар кўзни қув-натиши эмас, балки дунёдаги ҳар бир ўқув-чининг сеvimли китобига айланиши керак. Биз бу томликларни нафақат Ўзбекистонда, балки бутун дунёда машҳур қилишимиз лозим. Бунинг учун уларни турли тилларга таржима қилиш, тарғиб этиш ва ўқувчиларга етказиб бериш керак.

Агар тарғибот ва ташвиқот ишларини самарали олиб бормасак, уларни ўзимиздан бошқа ҳеч ким билмайди. Бу фақат китоб-ларни таржима қилишдангина иборат эмас. Уларни қайтадан, янги кўринишдаги филь-лар сифатида ҳам ишлаш керак. Бу эса биз-нинг фольклоримизда сақланаётган ўзбек халқ ижоди, халқ дostonлари, эртаклари, қўшиқлари, афсона ва ривоятларимизнинг асосий бойлик сифатида чоп этилишини ҳамда назимимизнинг энг мумтоз намуналари халққа етказилишини билдиради.

— Шу ўринда соҳада эътибор талаб қиладиган жиҳатлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз?

— Биласизми, аслида, ютуғимиз ҳам, камчилигимиз ҳам ўзимизники. Ютуқлари-миздан ҳарқан бўлсак, камчиликларимиз-дан афсус чекамиз. Фольклор соҳасида ҳам илмий тадқиқотларни тизимли олиб бориш, асарларни тўплаш, нашр этиш ва тарғиб қи-лишда айрим муаммо ва камчиликлар сақла-ниб қолмоқда. Хусусан, малакали мутахас-сисларнинг етимишмаслиги, замонавий архив базаларининг тўлиқ эмаслиги соҳа ривожига бирмунча тўсқинлик қилмоқда.

Баъзан нодир дoston ва халқ қўшиқла-рини китоб ҳолида чиқариш ишлари секин бормоқда, фольклоршунос олимлар ва ёш қадрлар етарли эмас. Қўлёзмалар ва аудио архивларни ягона электрон базага ўтказиш ишлари ҳам тўлиқ ажунланмаган.

Шу ўринда мухтаassis сифатида газета саҳифалари орқали яна бир гапни айтишни жоиз деб билдим: ёшлар орасида халқ оғзаки ижодини кенг тарғиб қилиш дастурларини янада кучайтириш лозим. Чунки келажак авлоднинг ўзлигини бутун оламга намоён этишида унга қувват берувчи асосий манба-лардан бири — халқ ижоди ва фольклорнинг кучидир. Фольклор халққа нафақат маъна-вий қувват беради, балки унинг жисмонан қайта тикланишига ҳам асос бўлувчи омил-лардан бири сифатида хизмат қилади.

Инсон имкониятида яратувчанлик кучи пийшон туради, бу захирани халқнинг алла-сидиги оқсиз, эртаг дostonларидаги билим, ўйин русларидаги ҳаракат уйғотади. Халқ ҳеч қачон тошдек қотиб қолмайди. Оққан дарё яна ўзанини янгиллаб, қайта оқаверади. Фольклор айнан шу кучни ҳаракатга кел-тирувчи манба ҳисобланади. Ҳар бир киши ўзлигини англаш, қадриятларини қадрлаши учун ҳам фольклор жанрлари ҳақида тушу-н-ча ва билимга эга бўлиш шарт деб ўйлай-ман.

— Самимий суҳбат учун ташаккур!

“Янги Ўзбекистон” муҳбири
Гуличеҳра ДУРДИЕВА
суҳбатлашди.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари таҳририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиш учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмаҳона телефони: (71) 233-11-07.

Қабулхона: (71) 233-56-33
Эълолар бўлими: (71) 233-70-98

E-mail: info@yuz.uz
Веб-сайт: www.yuz.uz: (71) 233-47-05

Девонхона ва ишлов телефони:
(71) 233-56-60

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Г-846.
29305 nusxada босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди.
Босмаҳона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Аслиддин Абдураззоқов
Мусахҳис: Шерзод Маҳмудов
Дизайнер: Зафар Рўзиев

Манзилимиз:
100060, Тошкент шаҳри,
Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй

Ўза якуни — 01:55 Топширилди — 02:35